

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیهما السلام

www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.ir

تنبیحات

سید علی قاسمی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

منتخب احادیث حج

نویسنده:

علی قاضی عسکر

ناشر چاپی:

مشعر

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۱۰	منتخب احادیث حج
۱۰	مشخصات کتاب
۱۰	اشاره
۲۰	پیشگفتار
۲۴	وجوب حج
۲۵	فلسفه حج
۲۶	حج وسیله تقویت دین
۲۶	حج آرام بخش دل‌ها
۲۶	تارک حج
۲۷	حج و رستگاری
۲۷	ارزش حج
۲۸	حق حج
۲۹	خداجویی
۲۹	پاداش حج
۲۹	تأثیر حج
۳۰	نقش نیت در حج
۳۱	ورود در نور
۳۲	ورود به محضر حق
۳۳	میزبانی خداوند
۳۳	حج و جهاد
۳۴	حج برتر از عمره
۳۴	ریزش گناهان

۳۶	پذیرش دعا
۳۷	دستیابی به دنیا و آخرت
۳۷	حج آگاهانه
۳۸	شرط حضور
۳۸	برکات حج
۳۹	حجّ مردود
۴۰	حج با مال حرام
۴۰	اخلاق حاجی
۴۱	حج موفق
۴۲	اقسام حجّ
۴۲	اقسام حاجیان
۴۳	حاجیان نا موفق
۴۴	سلوک با همسفران
۴۴	آزار در راه
۴۵	مرگ در راه
۴۵	انفاق در حج
۴۶	فلسفه احرام
۴۷	ادب احرام
۴۸	لبیک حقیقی
۴۸	شعار حجّ
۴۹	ورود آگاهانه
۵۰	ایمن از خشم خدا
۵۰	مکه حرم خدا و رسول
۵۱	آداب ورود به مسجد الحرام

۵۲	قصرهای بهشتی
۵۲	نماز در حرمین
۵۳	نماز جماعت در مکه
۵۳	نماز با اهل سنت
۵۴	چرا مکعب؟
۵۵	نگاه به کعبه
۵۶	لحظه الهی
۵۷	ریزش برکات
۵۷	پیوند دین و کعبه
۵۸	برداشت ممنوع
۵۸	پرده کعبه
۵۹	حضور امام زمان علیه السلام کنار کعبه
۵۹	حجر الاسود
۶۰	استلام از دور
۶۱	ظهور عدل
۶۱	ایثار در حرم
۶۲	مزا حمت ممنوع
۶۴	اشاره با دست
۶۴	قابل توجه بانوان
۶۵	فخر خداوند
۶۵	طواف و رهایی
۶۶	پرحرفی ممنوع
۶۶	فلسفه طواف
۶۷	تأثیر نیت در عمل

۶۸	مراعات ارزشهای انسانی
۶۸	نماز نزد مقام
۶۹	حسین بن علی علیه السلام کنار مقام
۷۰	کمک به همراهان
۷۱	زمزم، درمان هر درد
۷۱	بهترین آب زمین
۷۱	حجر اسماعیل
۷۲	حطیم
۷۳	ملتزم
۷۳	مستجار
۷۴	رکن یمانی
۷۵	مسعی
۷۵	شفاعت مقبول
۷۶	هروله
۷۶	نشستن در راه
۷۷	افتخار به اهل عرفه
۷۷	مشعر الحرام
۷۸	منی
۷۸	رمی شیطان
۷۹	قربانی
۸۰	طلب مغفرت
۸۰	اسرار حج
۹۳	ختم قرآن
۹۴	وداع با کعبه

- ۹۴ ..... نشانه قبولی
- ۹۵ ..... نورانیت حج
- ۹۵ ..... نیت بازگشت
- ۹۶ ..... کمال حج
- ۹۶ ..... زیارت رسول خدا صلی الله علیه و آله
- ۹۷ ..... حج همراه با پیامبر
- ۹۷ ..... زیارت عاشقانه
- ۹۸ ..... مأموریت فرشتگان
- ۹۸ ..... نماز در مسجد النبی صلی الله علیه و آله
- ۹۹ ..... باغ بهشتی
- ۹۹ ..... سلام بر فاطمه
- ۱۰۰ ..... سلام بر امامان
- ۱۰۱ ..... سلام بر شهیدان
- ۱۰۲ ..... زیارت امامان
- ۱۰۲ ..... نماز در قبا
- ۱۰۳ ..... رفتار با مسلمانان دیگر کشورها
- ۱۰۴ ..... استقبال از حاجیان
- ۱۰۵ ..... پاداش کمک به خانواده حاجیان
- ۱۰۵ ..... گوارایتان باد
- ۱۰۶ ..... درباره مرکز

منتخب احادیث حج

مشخصات کتاب

سرشناسه: قاضی عسکر، علی، - ۱۳۲۵
 عنوان و نام پدیدآور: منتخب احادیث حج / علی قاضی عسکر
 مشخصات نشر: تهران: مشعر، ۱۳۸۱.
 مشخصات ظاهری: ۹۶ ص؛ ۱۱ × ۲۰ س م
 شابک: ۹۶۴-۷۶۳۵-۱۳-۳۴۵۰۰ ریال؛ ۹۶۴-۷۶۳۵-۱۳-۳۴۵۰۰ ریال
 وضعیت فهرست نویسی: فهرست‌نویسی قبلی
 یادداشت: چاپ دوم: پائیز ۱۳۸۲؛ ۴۵۰۰ ریال
 یادداشت: کتابنامه به صورت زیرنویس
 موضوع: حج -- احادیث
 موضوع: احادیث شیعه -- قرن ۱۴
 رده بندی کنگره: BP۱۴۱/۵ / ح ۲۷ ق ۲ ۱۳۸۱
 رده بندی دیویی: ۲۹۷/۲۱۸
 شماره کتابشناسی ملی: م ۸۱-۱۹۶۶۸
 ص: ۱

اشاره

پیشگفتار

ص: ۱۱

یا ربّ این کعبه مقصود تماشاگاه کیست که مخیلان طریقش گل و نسرين من است
حافظ

حج در لغت به معنای قصد و در اصطلاح آهنگ خانه خدا کردن، و یکی از آیین‌های مهمّ دینی مذهبی مسلمانان است. مغناطیس کعبه همه ساله میلیون‌ها مسلمان را از گوشه و کنار جهان به سوی خود جذب می‌کند تا با انجام اعمال و مناسک و رعایت یک سلسله مقررات ویژه، در یک عملیات تمرینی، برای تحقق زندگی توحیدی شرکت کنند و قدرت و عظمت اسلام را در برابر دید جهانیان به نمایش بگذارند.

در این همایش عظیم، مسلمانان با نژادها و رنگ‌های گوناگون، کنار کعبه گردهم می‌آیند تا از رهگذر آشنایی با یکدیگر، به توحید کلمه و همسبستگی و اتحاد جوامع اسلامی دست یابند.
حج جلوه‌گاه معنویت، شور و شعور، تعبد و بندگی،

ص: ۱۲

شهامت و ایثار، وحدت و ذکر و بالأخره ارتباط و پیوند با خدا است. از این رو توفیق انجام چنین سفری، فرصتی مغتنم برای خداجویان است تا از نظر روحی و اخلاقی خود را پالایش نموده، دگرگونی و تحوّل سازنده‌ای در جان و روح آنان پدید آید.

در آموزه‌های رسول خدا صلی الله علیه و آله و پیشوایان دینی، نکات آموزنده فراوانی وجود دارد که می‌تواند زائران وادی نور را در بهره برداری هرچه بیشتر از فرصت‌ها یاری دهد. در این آموزه‌ها به حاجیان توصیه شده است تا پیش از سفر، از گناهان فاصله گرفته، جان خود را با آب توبه بشویند، هزینه‌های سفر را از مال حلال و پاک تأمین نمایند، با خویشان و بستگان و دوستان و همسایگان خداحافظی نموده، حلالیت بطلبند و پس از جلب رضایت آنان، گام در این راه بگذارند. سفر را با نام و یاد خدا و با هدف خداخواهی و خداجویی آغاز کنند و در طول سفر نیز از گناه و نافرمانی پروردگار دوری جسته، مراقب خود باشند و ....

این دستور العمل‌ها و عمل به آنها، موجب می‌شود تا در حاجی یک تحول و دگرگونی اساسی پدید آید و در نتیجه از گذشته احیاناً غلط و نادرست خویش فاصله گرفته، خود را برای یک زندگی صحیح و اسلامی آماده سازند.

ص: ۱۳

خانه کعبه خانه دل‌هاست ساحت قدس و جلوه‌گاه خداست

نیکبخت آن که همچو پروانه در طواف است گرد آن خانه

در روایات، هدف از حج ایجاد فلاح و رستگاری و تحوّل روحی و اخلاقی در زائران و نزدیک شدن آنان به خداوند ذکر شده است.

اگر حج گزاران با هدف تحوّل روحی و اخلاقی و اصلاح خود، گام در این مسیر الهی بگذارند، با توجه به جمعیت انبوهی که همه ساله به عمره و حج مشرف می‌شوند، بی‌شک این تحوّل به خانواده‌ها و جامعه نیز منتقل خواهد شد.

هر مسلمانی که به حج می‌رود، اگر تصمیم بگیرد که در طول سفر و هنگام بازگشت، اخلاق اسلامی را مراعات نموده، از کارهای حرام بپرهیزد و واجبات دینی را آن‌گونه که خداوند می‌خواهد انجام دهد و همین فکر و اندیشه را به فرزندان و خویشان و دوستان و همکاران خود نیز منتقل کند، قطعاً در جامعه تحوّل اخلاقی مهمّی رخ خواهد داد و دشمنان در تهاجم فرهنگی خود ناکام خواهند شد.

مجموعه حاضر، بخشی از آموزه‌هایی است که معصومان علیهم السلام به عنوان راهنمایی زائران خانه خدا بیان

ص: ۱۴

فرموده‌اند. امید است با عمل به آن، خود را به حضرت حق نزدیک و از برکات و نورانیت این سفر الهی و معنوی کاملاً بهره‌مند گردند.

ای خدای مقصد و مقصود من ای تو هم سودای من هم سود من
خواب و بیداری من از بهر تو است الفت و آزادی‌ام در شهر تو است
من ندارم حاجتی جز روی تو من نجویم مقصدی جز کوی تو
از تو غیر از تو ندارم حاجتی جز به ذکر تو نینم راحتی
تشنه‌ام سیرابیم در دست تو است تابش و بینائیم پابست تو است
خسته‌ام آسایش جانم تویی درد دارم درد و درمانم تویی
سیدعلی قاضی عسکر
معاون آموزش و پژوهش بعثه مقام معظم رهبری

ص: ۱۵

وجوب حج

قال علی علیه السلام:

«فَرَضَ عَلَيْكُمْ حَجَّ بَيْتِهِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلَهُ قِبْلَةً لِلْأَنَامِ» (۱)

«خداوند حج خانه با احترام خویش را که قبله مردمانش قرار داده است، بر شما واجب گردانید.»

قال علی علیه السلام:

«فَرَضَ حَجَّهُ وَأَوْجَبَ حَقَّهُ وَكَتَبَ عَلَيْكُمْ وَفَادَتُهُ فَقَالَ سُبْحَانَهُ: وَ لِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَ مَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ

عَنِ الْعَالَمِينَ

(۲)

«خداوند حج را واجب و ادای حق آن را لازم و زیارتش را بر شما مقرر ساخت، پس فرمود:

۱- نهج البلاغه: خ ۱

۲- وسائل الشیعه: ۱۱ / ۱۵- نهج البلاغه: خ ۱

در نهج البلاغه «فَرَضَ حَقَّهُ وَأَوْجَبَ حَجَّهُ...» آمده است.

ص: ۱۶

حَقِّ خَدَاوَنَد بَر مَرْدَمَانِي كِه تَوَان رَسِيدَن بَه آن خَانَه رَا دَارَنَد، آن اَسْت كِه حَجَّ خَانَه خَدَا رَا بَجَاي آوَرَنَد وَ آن كَس كِه كَفْر پيشه كَنَد، پَس هَمَانَا خَدَاي اَز تَمَامِي جِهَانِيَان بِي نِيَاز اَسْت.

فلسفه حجّ

قال علي عليه السلام:

«جَعَلَهُ سُبْحَانَهُ عَلَامَةً لِّتَوَاضُعِهِمْ لِعَظَمَتِهِ وَ اذْعَانَهُمْ لِعِزَّتِهِ». (۱)

«خداوند حجّ را نشانه قرار داد تا بندگان در برابر عظمت او فروتنی نموده، به عزّت و بزرگواری پروردگار اعتراف کنند.»

قال علي عليه السلام:

«جَعَلَهُ سُبْحَانَهُ لِلْإِسْلَامِ عِلْمًا وَ لِلْعَائِدِينَ حَرَمًا». (۲)

«خداوند حجّ و کعبه را نشان و پرچمی برای اسلام قرار داد و برای آورندگان، آنجا را خانه امن ساخت ...»

۱- نهج البلاغه، خ ۱

۲- وسائل الشیعة: ۱۱/۱۵- نهج البلاغه: خ ۱

ص: ۱۷

حج وسیله تقویت دین

قال عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

«وَالْحُجَّ تَقْوِيَةٌ لِلدِّينِ» (۱)

«خداوند حج را وسیله تقویت دین قرار داد.»

حج آرام بخش دلها

قال الباقر عليه السلام:

«الْحُجُّ تَسْكِينُ الْقُلُوبِ» (۲)

«حج آرامش بخش دلها است.»

تارک حج

قال رسول الله صلى الله عليه وآله:

«مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَحُجَّ فَلَيْمَتْ إِنْ شَاءَ يَهُودِيًّا وَإِنْ شَاءَ نَصْرَانِيًّا» (۳)

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود:

هر کس حج به جای نیاورده بمیرد [به او گفته شود] اگر خواهی یهودی بمیر و اگر خواهی نصرانی.

۱- نهج البلاغه: خ ۱

۲- بحار الانوار: ۱۸۳/۷۵

۳- مستدرک الوسائل: ۱۸/۸ - محجّة البيضاء: ۱۴۵/۲

ص: ۱۸

همین مضمون در روایت دیگری از ششمین پیشوا، حضرت امام صادق علیه السلام نقل شده است. (۱) این روایات بیانگر اهمیت و جایگاه والای حج در اسلام است به گونه‌ای که تارک این فریضه مهم، چونان انسان مسلمان خارج شده از دین به شمار می‌آید.

حج و رستگاری

از امام باقر علیه السلام پرسیدند:

حج را چرا حج نامگذاری کردند؟

«قَالَ حَجَّ فُلَانٌ أَيْ أَفْلَحَ فُلَانٌ». (۲)

«فرمود: فلان کس حج کرد یعنی رستگار شد.»

ارزش حج

محمد بن مسلم گوید:

امام باقر علیه السلام یا امام صادق علیه السلام (۳) فرمود:

«وَدَّ مَنْ فِي الْقُبُورِ لَوْ أَنَّ لَهُ حَجَّةً وَاحِدَةً بِالدُّنْيَا وَمَا فِيهَا». (۴)

۱- محجّة الیضاء: ۱۴۵/۲

۲- وسائل الشیعة: ۱۱/۱۰۳- علل الشرایع: ۱/۴۱۱

۳- تردید از راوی است.

۴- وسائل الشیعة: ۱۱/۱۱۰- تهذیب الاحکام: ۲۳/۵

ص: ۱۹

«مردگان در گورهایشان آرزو می‌کنند:

کاش دنیا و آنچه در دنیا هست را داده و به جای آن پاداش یک حج به آنها داده می‌شد.»

حق حج

قال الإمام زين العابدين عليه السلام في رسالة الحقوق:

«حَقُّ الْحَجِّ أَنْ تَعْلَمَ أَنَّهٗ وَفَادَةٌ إِلَى رَبِّكَ وَفِرَارٌ إِلَيْهِ مِنْ ذُنُوبِكَ وَفِيهِ قَبُولُ تَوْبَتِكَ وَقَضَاءُ الْفَرَضِ الَّذِي أَوْجَبَهُ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْكَ». (۱)

امام سجاد علیه السلام زینت عبادت کنندگان در رساله حقوق فرمود:

«حق حج بر تو آن است که بدانی، حج وارد شدن به محضر رب و پرورش دهنده تو است، و گریختن از گناهانت به سوی او است،

و در حج توبهات پذیرفته می‌شود، و ادای تکلیفی است که خداوند آن را بر تو

ص: ۲۰

واجب گردانیده بود.»

خداجویی

قال الصادق علیه السلام:

«مَنْ حَجَّ يُرِيدُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَا يُرِيدُ بِهِ رِيَاءً وَلَا سُمْعَةً غَفَرَ اللَّهُ لَهُ الْبُتَّةَ». (۱)

امام صادق علیه السلام فرمود:

«کسی که حج انجام دهد و خدا را اراده کند و قصد ریا و شهرت‌طلبی نداشته باشد قطعاً خداوند او را خواهد بخشید.»

پاداش حج

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ:

«لَيْسَ لِلْحَجَّةِ الْمَبْرُورَةِ ثَوَابٌ إِلَّا الْجَنَّةُ» (۲)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

«حج مقبول پاداشی جز بهشت ندارد.»

تأثیر حج

هشام بن حکم گوید:

امام صادق علیه السلام فرمود:

۱- وسائل الشیعة: ۱۱/ ۱۰۹- ثواب الاعمال: ۲/ ۷۰

۲- سنن ترمذی: ۳/ ۱۷۵ / ۸۱۹۰

ص: ۲۱

مَا مِنْ سَفَرٍ أَنْبَغَ فِي لَحْمٍ وَلَا دَمٍ وَلَا جِلْدٍ وَلَا شَعْرٍ مِنْ سَفَرِ مَكَّةَ وَمَا أَحَدٌ يُبْلَغُهُ حَتَّى تَنَالَهُ الْمَشَقَّةُ. (۱)

هیچ سفری مانند سفر مکه در گوشت و خون و پوست و موی انسان تأثیر نمی‌گذارد و هیچ کس جز با سختی و مشقت به آنجا نمی‌رسد.

نقش نیت در حج

قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

لَمَّا حَجَّ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ نَزَلَ عَلَيْهِ جِبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ لَهُ مُوسَى يَا جِبْرَائِيلُ ... مَا لِمَنْ حَجَّ هَذَا الْبَيْتَ بِنَيْتِهِ صَادِقَةٍ وَنَفَقَةٍ طَيِّبَةٍ؟
قَالَ: فَرَجَعَ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ، فَأَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَيْهِ؛ قُلْ لَهُ: أَجْعَلُهُ فِي الرَّفِيقِ الْأَعْلَى مَعَ النَّبِيِّينَ وَالصَّادِقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسَنَ أَوْلِيكَ رَفِيقًا. (۲)

امام صادق علیه السلام فرمود:

هنگامی که موسی علیه السلام حج انجام داد جبرئیل بر وی

۱- الکافی: ۴ / ۲۶۲ / ۴۱

۲- من لا يحضره الفقيه: ۲ / ۲۳۵ / ۲۸۷

ص: ۲۲

نازل شد، سپس موسی علیه السلام به او گفت:

ای جبرائیل:

برای کسی که حجّ این خانه را با نیتی صادق و هزینه‌ای پاک به جای آورد چه پاداشی مقرر شده است؟
جبرئیل بدون پاسخ به سوی خداوند عزوجلّ بازگشت [و پاسخ آن را جویا شد] خداوند به او وحی کرده و فرمود:
به او بگو:

وی را در ملکوت اعلی همراه و همنشین با پیامبران و صدیقان و شهیدان و صالحان قرار خواهیم داد و اینها همراهان خوب و شایسته‌ای هستند.

ورود در نور

عبدالرحمان بن سمره گوید:

روزی نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله بودیم آن حضرت فرمود:

إِنِّي رَأَيْتُ الْبَارِحَةَ عَجَائِبَ.

من دیشب شگفتی‌ها و عجایبی را دیدم!

ما گفتیم: ای رسول خدا، جان و خانواده و اولادمان فدایت باد چه دیدید؟ برای ما بگویید:

فقال: ...

رَأَيْتُ رَجُلًا مِنْ أُمَّتِي مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ ظُلْمَةٌ وَ

ص: ۲۳

مِنْ خَلْفِهِ ظُلْمِيَةٌ وَعَنْ يَمِينِهِ ظُلْمِيَةٌ وَعَنْ شِمَالِهِ ظُلْمِيَةٌ وَمِنْ تَحْتِهِ ظُلْمَةٌ، مُسْتَنْفَعًا فِي الظُّلْمَةِ فَجَاءَهُ حُبُّهُ وَعُمُرْتُهُ فَأَخْرَجَاهُ مِنَ الظُّلْمَةِ وَأَدْخَلَاهُ فِي النُّورِ .... (۱)

فرمود:

مردی از امت خود را دیدم که، از روبرو و پشت سر و از سوی راست و چپ و از زیر پا، تاریکی وی را فرا گرفته و غرق در ظلمت بود، در این حال حج و عمره او آمده، و وی را از ظلمت و تاریکی رها ساخته، در نور وارد کردند.

ورود به محضر حق

قال عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

الْحَاجُّ وَالْمُعْتَمِرُ وَقَدْ أَلَّهَ، وَحَقُّ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكْرِمَ وَقُدَّهُ وَيَحْبُوهُ بِالْمَغْفِرَةِ. (۲)

علی علیه السلام فرمود:

حج گزار و عمره گزار، وارد شدگان بر خداوند

۱- آمالی صدوق: ۳۰۱ / ۳۴۲- مستدرک الوسائل: ۸ / ۳۹

۲- وسائل الشیعه: ۴ / ۱۱۶- تحف العقول: ۱۲۳

ص: ۲۴

می‌باشند و بر خدا است که وارد شده بر خود را گرامی داشته، او را مشمول مغفرت و آمرزش خویش قرار دهد.

میزبانی خداوند

قال الصادق علیه السلام:

إِنَّ ضَيْفَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ رَجُلٌ حَجَّ وَاعْتَمَرَ فَهُوَ ضَيْفُ اللَّهِ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى مَنْزِلِهِ. (۱)

امام صادق علیه السلام فرمود:

مردی که حج یا عمره انجام دهد میهمان خدا است و تا زمانی که به منزل خود بازگردد در این میهمانی قرار دارد.

حج و جهاد

قال رسول الله صلى الله عليه وآله:

جِهَادُ الْكَبِيرِ وَالصَّغِيرِ وَالضَّعِيفِ وَالْمَرْأَةِ الْحُجِّ وَالنُّمْرَةَ. (۲)

۱- خصال: ۱۲۷- وسائل الشیعه: ۵۸۶ / ۱۴

۲- سنن نسائی: ۱۱۴ / ۵

ص: ۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

جهاد بزرگ و کوچک، زنان و افراد ناتوان حج و عمره است.

حج برتر از عمره

رسول خدا صلی الله علیه و آله به عثمان بن ابی العاص فرمود:

اعْلَمَنَّ أَنَّ الْعُمْرَةَ هِيَ الْحَجُّ الْأَصْغَرُ، وَأَنَّ عُمْرَةَ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا وَحَجَّهَ خَيْرٌ مِنْ عُمْرَةٍ. (۱)

بدان عمره همان حج اصغر است. و همانا یک عمره از دنیا و آنچه در آن است بهتر و بالاتر است. و نیز بدان که حج از عمره برتر و

بهتر است.

ریزش گناهان

قال رسول الله صلی الله علیه و آله:

أَيُّ رَجُلٍ خَرَجَ مِنْ مَنْزِلِهِ حَاجًّا أَوْ مُعْتَمِرًا، فَكُلَّمَا رَفَعَ قَدَمًا وَوَضَعَ قَدَمًا، تَنَاءَتْ رِيبُ الدُّنْيَا مِنْ بَدَنِهِ كَمَا يَتَنَاءَتُ الْوَرَقُ

۱- معجم الكبير طبرانی: ۹/ ۴۴ / ۸۳۳۶

ص: ۲۶

مِنَ الشَّجَرِ، فَمَاذَا وَرَدَ الْمَدِينَةَ وَصَافَحَنِي بِالسَّلَامِ، صَافَحْتُهُ الْمَلَائِكَةُ بِالسَّلَامِ، فَمَاذَا وَرَدَ ذَا الْحُلَيْفَةِ وَاعْتَسَلَ، طَهَّرَهُ اللَّهُ مِنَ الذُّنُوبِ، وَإِذَا لَبَسَ ثَوْبَيْنِ جَدِيدَيْنِ، حَيْدَدَ اللَّهُ لَهُ الْحَسَنَاتِ وَإِذَا قَالَ: لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، أَجَابَهُ الرَّبُّ عَزَّ وَجَلَّ: «لَبَّيْكَ وَسِعْدَيْكَ، اسْمِعْ كَلَامَكَ وَانظُرْ إِلَيْكَ، فَمَاذَا دَخَلَ مَكَّةَ وَطَافَ وَسَعَى بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَصَلَّ اللَّهُ لَهُ الْخَيْرَاتِ ... (۱)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

هر مردی که برای حج یا عمره از منزل خود بیرون رود، پس هر قدمی که برمی‌دارد و به زمین می‌گذارد، گناهان از بدن او فرو می‌ریزند، همان گونه که برگ از درخت.

پس آن گاه که وارد مدینه شده و به وسیله سلام با من مصافحه کند، فرشتگان به وسیله سلام به او دست داده، مصافحه می‌کنند.

و آن گاه که وارد ذوالحلیفه (مسجد شجره) گردیده و غسل کند، خداوند وی را از گناهان پاک گرداند.

و آن گاه که دو جامه جدید احرام را بر تن کند، خداوند پاداش‌ها و حسنات جدید به او عنایت می‌کند، و آن گاه که لبیک اللهم لبیک گوید:

ص: ۲۷

خداوند عزوجل به او پاسخ می‌دهد:

لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ كَلَامٌ وَسَخْنٌ تَوْرَا مِي شَنُوم، وَبِه تَو [بَا نَظَرِ عَنَايَت] مِي نَگَرَم، وَ آَن گَاه كِه وَارَد مَكِه شَدِه، طَوَافٌ وَ سَعْيٌ بَيْنَ صَفَا وَ مَرَوِه رَا اِنجَام دِهَد، خَدَاوَنَد خَيْرَاتٍ وَ خَوْبِي هَا رَا پِيوسْتِه بَرِ او نَاَزَل كَنَد ....

پذیرش دعا

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ:

ارْبَعَةٌ لَا تُرَدُّ لَهُمْ دَعْوَةٌ حَتَّى تُفْتَحَ لَهُمْ ابْوَابُ السَّمَاءِ وَ تَصِيرَ إِلَى الْعَرْشِ:

الْوَالِدُ لَوْلَدِهِ، وَالْمَظْلُومُ عَلَى مَنْ ظَلَمَهُ، وَالْمُعْتَمِرُ حَتَّى يَرْجِعَ، وَالصَّائِمُ حَتَّى يُفِطِرَ. (۱)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

چهار نفرند که دعای آنان بر نمی‌گردد تا آن که درهای آسمان برای آنها گشوده شده و به عرش الهی برسد:

۱- دعای پدر برای فرزند

۲- دعای مظلوم علیه ظالم

۳- دعای عمره گذار تا زمانی که برمی‌گردد.

۴- دعای روزه‌دار تا هنگامی که افطار کند.

۱- کافی: ۲ / ۵۱۰ / ۶

ص: ۲۸

دستیابی به دنیا و آخرت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ:

مَنْ ارَادَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ فَلْيُؤَمِّمْ هَذَا الْبَيْتَ، فَمَا أَتَاهُ عَبْدٌ يَسْأَلُ اللَّهَ دُنْيَا أَوْ أُعْطَاهُ اللَّهُ مِنْهَا، وَلَا يَسْأَلُهُ آخِرَةً إِلَّا ادَّخَرَ لَهُ مِنْهَا. (۱)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

هر کس دنیا و آخرت را می‌خواهد، آهنگک این خانه کند، همانا بنده‌ای به آنجا نیامده و از خداوند دنیا را نخواست مگر آنکه بدان دست یافته و خداوند حاجت او را برآورده ساخته است، و نیز از خداوند آخرت را طلب نکرده مگر آن که پذیرش این درخواست را برای وی ذخیره کرده است.

حج آگاهانه

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِي خُطْبَتِهِ يَوْمَ الْغَدِيرِ:

مَعَاشِرَ النَّاسِ، حُجُّوا الْبَيْتَ بِكَمَالِ الدِّينِ وَالتَّفَقُّهِ، وَلَا تَنْصَرِفُوا عَنِ الْمَشَاهِدِ إِلَّا بِتَوْبَةٍ وَأَقْلَاعٍ. (۲)

۱- مسند الامام زید: ۱۹۷

۲- الحج والعمرة في القرآن والحديث، ۲۵۷ / ۷۱۸

ص: ۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله در خطبه روز غدیر فرمود:
ای مردم، خانه خدا را با بصیرت و دینداری کامل زیارت کنید و از آن مکان‌ها جز با توبه و رهاشدن از گناه باز نگردید.

شرط حضور

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ أَبِي يَقُولُ:
مَنْ أَمَّ هَذَا الْبَيْتَ حَاجًّا أَوْ مُعْتَمِرًا مُبْرَأً مِنَ الْكِبَرِ رَجَعَ مِنْ ذُنُوبِهِ كَهَيْئَةِ يَوْمٍ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ. (۱)

امام صادق علیه السلام فرمود:

پدرم امام باقر علیه السلام پیوسته می‌فرمود: کسی که برای حج یا عمره قصد این خانه کند، در حالی که از کبر و خودپسندی بری باشد، از گناهان پاک می‌شود همانند روزی که از مادر متولد شده است.

برکات حج

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:
حُجُّوا وَاعْتَمِرُوا، تَصِحَّ أَبْدَانُكُمْ، وَتَتَسَّعَ

ص: ۳۰

أَرْزَأُقُكُمْ، وَتُكْفَوُا مَوُونَاتِ عِيَالِكُمْ، وَقَالَ:

الْحَاجُّ مَغْفُورٌ لَهُ وَمَوْجُوبٌ لَهُ الْجَنَّةُ، وَمُسْتَأْنَفٌ لَهُ الْعَمَلُ، وَمَحْفُوظٌ فِي أَهْلِهِ وَوَالِهِ. (۱)

از امام صادق علیه السلام روایت شده که فرمود:

[پدرم] علی بن الحسین علیه السلام فرمود: حج و عمره به جای آورید تا بدن‌های شما سالم، روزی‌های شما افزون، و هزینه‌های خانواده [و زندگی] شما تأمین گردد.

امام همچنین فرمودند:

حاجی آمرزیده می‌شود، بهشت بر او واجب می‌گردد، نامه عمل او از نو نوشته می‌شود و مال و خانواده‌اش در امان می‌مانند.

حجّ مردود

عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ الْبَاقِرِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

مَنْ أَصَابَ مَالًا مِنْ أَرْبَعٍ لَمْ يُقْبَلْ مِنْهُ فِي أَرْبَعٍ: مَنْ أَصَابَ مَالًا مِنْ غُلُولٍ أَوْ رِبَا أَوْ خِيَانَةٍ أَوْ سِرْقَةٍ لَمْ يُقْبَلْ مِنْهُ فِي زَكَاةٍ وَلَا صَدَقَةٍ وَلَا حَجٍّ وَلَا عُمْرَةٍ. (۲)

۱- کافی: ۴/۲۵۲/۱

۲- امالی صدوق: ۴۴۲- وسائل الشیعه: ۱۱/۱۴۵

ص: ۳۱

امام باقر علیه السلام فرمود:

کسی که از چهار طریق مال و پولی به دست آورد.

[هزینه کردن آن] در چهار چیز پذیرفته نشود:

کسی که پولی را از راه آلودگی و فریب، ربا، خیانت و دزدی به دست آورد [مصرف آن] در زکاء، صدقه و حج و عمره پذیرفته نگردد.

حج با مال حرام

قال أبو جعفر عليه السلام:

لَا يَقْبَلُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ حَجًّا وَلَا عُمْرَةً مِنْ مَالٍ حَرَامٍ. (۱)

امام باقر علیه السلام فرمود:

خداوند حج و عمره گزاردن با مال حرام را نمی‌پذیرد.

اخلاق حاجی

عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

مَا يُعْبَأُ مَنْ يَسْلُكُ هَذَا الطَّرِيقَ إِذَا لَمْ يَكُنْ

ص: ۳۲

فِيهِ ثَلَاثُ خِصَالٍ: وَرَعٌ يَحْجُزُهُ عَنِ مَعَاصِي اللَّهِ، وَحِلْمٌ يَمْلِكُ بِهِ غَضَبَهُ، وَحُسْنُ الصُّحْبَةِ لِمَنْ صَحِبَهُ. (۱)

امام باقر علیه السلام فرمود:

کسی که به حج می‌رود و این راه را طی می‌کند اگر سه خصلت در وی نباشد مورد عنایت و توجه قرار نمی‌گیرد:

۱- ورع و پارسائی که او را از گناه باز دارد.

۲- صبر و بردباری که بتواند خشم خود را در اختیار گیرد.

۳- خوش رفتاری با همراهان.

حج موفق

قال رسول الله صلى الله عليه وآله:

مَنْ حَجَّ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَمْ يَرْفَتْ وَلَمْ يَفْسُقْ يَرْجِعْ كَهَيْئَةِ يَوْمٍ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ. (۲)

کسی که حج یا عمره انجام دهد و در آن گناه و فسق مرتکب نگردد، برمی‌گردد، همانند روزی که از مادر متولد شده است.

۱- کافی: ۴ / ۲۸۶ / ۲

۲- سنن دارقطنی: ۲ / ۲۸۴

ص: ۳۳

اقسام حجّ

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

الْحُجُّ حَجَّانِ: حَجٌّ لِلَّهِ، وَحَجٌّ لِلنَّاسِ، فَمَنْ حَجَّ لِلَّهِ كَانَ ثَوَابُهُ عَلَى اللَّهِ الْجَنَّةَ، وَمَنْ حَجَّ لِلنَّاسِ كَانَ ثَوَابُهُ عَلَى النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (۱)

امام صادق علیه السلام فرمود:

حج بر دو نوع است:

حج برای خدا و حج برای مردم، پس آن کس که برای خدا حج گزارد پاداشش را از خدا بهشت می‌گیرد.
و آن کس که برای مردم حج می‌گذارد پاداشش در روز قیامت بر عهده مردم است.

اقسام حاجیان

معاویة بن عمار گوید:

امام صادق علیه السلام فرمود:

الْحَاجُّ يَصْدُرُونَ عَلَى ثَلَاثَةِ أَصْنَافٍ:

فَصِنْفٌ يَعْتَقُونَ مِنَ النَّارِ، وَصِنْفٌ يَخْرُجُ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ، وَصِنْفٌ يُحْفَظُ

ص: ۳۴

فِي أَهْلِهِ وَ مَالِهِ، فَذَلِكَ أَذْنَى مَا يَرْجِعُ بِهِ الْحَاجُّ. (۱)

حاجیان به سه دسته تقسیم می‌شوند:

یک دسته از آتش دوزخ رهایی می‌یابند، و دسته دیگر از گناهان پاک می‌شوند همانند روزی که مادر آنها را بزاد، و دسته سوم خاندان و مال آنها ایمن و بیمه شود و این کمترین پاداشی است که حاجیان دریافت می‌کنند.

حاجیان نا موفق

قال رسول الله صلى الله عليه وآله:

يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يَحُجُّ أَغْنِيَاءُ أُمَّتِي لِلنُّزْهَةِ، وَأَوْسَاطُهُمْ لِلتِّجَارَةِ، وَقُرَاؤُهُمْ لِلرِّيَاءِ وَالسُّمْعَةِ وَقُرَّائُهُمْ لِلْمَسْأَلَةِ. (۲)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

زمانی بر مردم خواهد آمد که: ثروتمندان امت من برای تفریح و خوشگذرانی، و قشر میانه برای داد و ستد

۱- تهذیب الأحکام: ۵ / ۲۱ / ۵۹

۲- تاریخ بغداد: ۱۰ / ۲۹۶ - الحج والعمرة في الكتاب والسنة: ۲۴۴ / ۶۷۲

ص: ۳۵

و قاریان برای ریا و شهرت و فقیران برای درخواست به حج می‌روند.

سلوک با همسفران

قال الصادق علیه السلام:

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

وَطَنُ نَفْسِكَ عَلَى حُسْنِ الصَّحَابَةِ لِمَنْ صَحِبَتْ فِي حُسْنِ خُلُقِكَ، وَكُفِّ لِسَانِكَ، وَاکْظَمَ غَيْظَكَ، وَأَقَلَّ لُغُوكَ، وَتَفَرَّشُ عَفْوِكَ، وَتَسْخُو نَفْسِكَ. (۱)

امام صادق علیه السلام فرمود:

خویشتن را آماده ساز تا با هر کس همراه می‌شوی همنشینی خوب و خوش اخلاق باشی، زبانت را نگه دار و خشم را فرو نشان، کار بیهود و بی‌فایده کم کن عفو و بخشش‌ات را برای دیگران بگستران و سخی و گشاده دست باش.

آزار در راه

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

مَنْ أَمَاطَ أَدْيَى عَنْ طَرِيقِ مَكَّةَ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ

ص: ۳۶

حَسَنَةٌ وَمَنْ كَتَبَ لَهُ حَسَنَةً لَمْ يُعَذِّبْهُ. (۱)

امام صادق علیه السلام فرمود:

کسی که در راه مکه آزاری ببیند، خداوند برای او حسنه‌ای می‌نویسد، و کسی که خداوند برای او حسنه‌ای بنویسد، او را عذاب نمی‌کند.

مرگ در راه

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: مَنْ مَاتَ فِي طَرِيقِ مَكَّةَ ذَاهِبًا أَوْ جَائِيًا أَمِنَ مِنَ الْفَرْعِ الْأَكْبَرِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (۲)

عبدالله بن سنان گوید:

امام صادق علیه السلام فرمود:

کسی که در راه رفتن یا بازگشتن از مکه بدرود حیات گوید، از ترس و هراس روز قیامت ایمن گردد.

انفاق در حج

قال الصادق عليه السلام:

«دَرَاهِمٌ فِي الْحَجِّ أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِي أَلْفٍ فِي مَا

۱- کافی: ۴/۵۴۷/۳۴

۲- تهذیب الاحکام: ۵/۲۳/۶۸

ص: ۳۷

سَوَىٰ ذَٰلِكَ مِنْ سَبِيلِ اللَّهِ. (۱)

«امام صادق علیه السلام فرمود:

یک درهم در راه حج هزینه کردن، بهتر و بالاتر از دو میلیون درهم است که در غیر حج در راه خدا هزینه شود.»

فلسفه احرام

عَنِ الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ:

فَإِنْ قَالَ: فَلِمَ امْرُؤًا بِالْإِحْرَامِ؟ قِيلَ: لِأَنَّ يَتَخَشَّعُوا قَبْلَ دُخُولِ حَرَمِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ وَآمَنِهِ وَ لِنَلَّا يَلْهُوَا وَيَسْتَعْلُوا بِشَيْءٍ مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا وَزِينَتِهَا وَ لَمَذَاتِهَا وَ يَكُونُوا جَادِّينَ فِيمَا هُمْ فِيهِ قَاصِدِينَ نَحْوَهُ، مُقْبِلِينَ عَلَيْهِ بِكُلِّيَّتِهِمْ، مَعَ مَا فِيهِ مِنَ التَّعْظِيمِ لِلَّهِ تَعَالَى وَ لِنَيْتِهِ، وَالتَّذَلُّلِ لَأَنْفُسِهِمْ عِنْدَ قَصْدِهِمْ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَوَفَادَتِهِمْ إِلَيْهِ، رَاجِعِينَ تَوَابَهُ، رَاهِبِينَ مِنْ عِقَابِهِ، مَاضِينَ نَحْوَهُ، مُقْبِلِينَ إِلَيْهِ بِالذُّلِّ وَ الْإِسْتِكَانَةِ وَ الْخُضُوعِ. (۲)

۱- تهذيب الأحكام: ۲۲ / ۵

۲- عيون اخبار الرضا: ۲ / ۲۵۸- وسائل الشيعه: ۱۲ / ۳۱۴

ص: ۳۸

امام رضا علیه السلام فرمود: اگر گویند: چرا مردم به احرام امر شده‌اند؟ پاسخ داده شود: برای اینکه مردم پیش از ورود به حرم خدا و جایگاه امن او خاشع و فروتن شوند، و به چیزی از امور دنیا و لذت‌ها و زینت‌های آن خود را مشغول و سرگرم نکنند، و برای کاری که آمده‌اند و قصد انجام آن را دارند صابر و شکیباً باشند و با تمام وجود به آن بپردازند و به آن رو کنند، علاوه بر اینها در احرام، تعظیم خداوند و خانه او، تواضع و ذلت درونی قاصدین او، و وارد شدن بر او است، در حالی که امید پاداش از او دارند و از عقاب و مجازات او ترسناک‌اند، و با حالت فروتنی و تواضع و خواری رو به سوی او دارند.

ادب احرام

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِذَا أَحْرَمْتَ فَعَلَيْكَ بِتَقْوَى اللَّهِ، وَذِكْرِ اللَّهِ كَثِيرًا، وَقَلَّةِ الْكَلَامِ إِلَّا بِخَيْرٍ، فَإِنَّ مِنْ تَمَامِ الْحَيْجِ وَالْعُمْرَةِ أَنْ يَحْفَظَ الْمَرْءُ لِسَانَهُ إِلَّا مِنْ خَيْرٍ. (۱)

ص: ۳۹

امام صادق علیه السلام فرمود:

هنگامی که محرم شدی، بر تو لازم است که باتقوا باشی، خداوند را بسیار یاد کنی، جز به نیکی سخن نگویی، پس همانا درست و کامل شدن حج و عمره به آن است که انسان زبان خود را جز به نیکی باز نکند.

لیک حقیقی

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ:

مَا مِنْ مُلَبِّ يُلَبِّي الْأَبِّي مَا عَنْ يَمِينِهِ وَشِمَالِهِ مِنْ حَجْرٍ أَوْ شَجَرٍ أَوْ مَدْرٍ حَتَّى تَنْقَطِعَ الْأَرْضُ مِنْ هَاهُنَا وَهَاهُنَا. (۱)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

هیچکس لبیک نمی گوید مگر آنکه از سوی راست و چپ، سنگ و درخت و کلوخ با او لبیک گویند، تا آنجا که زمین را از اینجا و آنجا پشت سر گذارد.

شعار حج

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ:

أَتَانِي جَبْرَيْلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ:

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَأْمُرُكَ أَنْ تَأْمُرَ أَصْحَابَكَ

ص: ۴۰

أَنْ يَرَفَعُوا أَصْوَاتَهُمْ بِالتَّلْبِيَةِ فَإِنَّهَا شِعَارُ الْحَجِّ. (۱)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

جبرئیل علیه السلام نزد من آمد و گفت: همانا خدای عزوجل تو را فرمان می‌دهد که به یاران و اصحاب خود دستور دهی صدایشان را به لبیک گفتن بلند کنند زیرا آن شعار حج است.

ورود آگاهانه

قال الباقر عليه السلام:

مَنْ دَخَلَ هَذَا الْبَيْتَ عَارِفًا بِجَمِيعِ مَا أُوجِبَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ كَانَ آمِنًا فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْعَذَابِ الدَّائِمِ. (۲)

امام باقر علیه السلام فرمود:

هر کس داخل این خانه شود، و نسبت به همه آنچه خداوند بر او واجب فرموده آگاه باشد، از عذاب همیشگی روز قیامت ایمن خواهد بود.

۱- مستدرک الوسائل: ۹/ ۱۷۷- سنن دارمی: ۱/ ۴۶۲/ ۱۷۵۵

۲- عوالی اللآلی: ۲/ ۸۴/ ۲۲۷

ص: ۴۱

ایمن از خشم خدا

عبدالله بن سنان گوید:

از امام صادق علیه السلام پرسیدم: فرموده خداوند عزوجل «

وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا (۱)

که هرکس داخل آن گردد در امان است، آیا مراد خانه است یا حرم؟

قال: مَنْ دَخَلَ الْحَرَمَ مِنَ النَّاسِ مُسْتَجِيرًا بِهِ فَهُوَ آمِنٌ مِنْ سَخَطِ اللَّهِ .... (۲)

امام صادق علیه السلام فرمود:

هرکس از مردم داخل حرم شود و به آن جا پناه آورد از خشم خداوند در امان خواهد بود.

مکه حرم خدا و رسول

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

مَكَّةُ حَرَمُ اللَّهِ وَ حَرَمُ رَسُولِهِ وَ حَرَمُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ، الصَّلَاةُ فِيهَا بِمِائَةِ أَلْفِ صَلَاةٍ، وَالذَّرْهُمُ فِيهَا بِمِائَةِ أَلْفِ دِرْهَمٍ، وَالْمَدِينَةُ حَرَمُ اللَّهِ وَ حَرَمُ رَسُولِهِ وَ حَرَمُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ - صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا -

۱- آل عمران: ۹۶

۲- کافی: ۴ / ۲۲۶ / ۱

ص: ۴۲

الصَّلَاةُ فِيهَا بَعْشَرَةُ آلَافٍ صَلَاةٍ وَالذَّرْهَمُ فِيهَا بَعْشَرَةُ آلَافٍ دِرْهَمٍ. (۱)

امام صادق علیه السلام فرمود:

مکه حرم خداوند و حرم فرستاده او [محمد بن عبدالله صلی الله علیه و آله] و حرم امیر مؤمنان علی بن ابی طالب علیه السلام است [یک رکعت] نماز در آن برابر با یک صد هزار نماز، و یک درهم انفاق در آن برابر با یک صد هزار درهم است. و مدینه حرم خدا و حرم رسول خدا صلی الله علیه و آله و حرم امیر مؤمنان علی بن ابی طالب علیه السلام است، نماز در آن ده هزار نماز و انفاق یک درهم در آن ده هزار درهم پاداش دارد.

آداب ورود به مسجد الحرام

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

إِذَا دَخَلْتَ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ فَادْخُلْهُ حَافِيًا عَلَى السَّكِينَةِ وَالْوَقَارِ وَالْخُشُوعِ .... (۲)

امام صادق علیه السلام فرمود:

هنگامی که به مسجد الحرام وارد شدی، با پای برهنه و با آرامش و متانت و خشوع داخل شو.

۱- کافی: ۴ / ۵۸۶ / ۱

۲- کافی: ۴ / ۴۰۱

ص: ۴۳

قصرهای بهشتی

قَالَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

أَرْبَعَةٌ مِنْ قُصُورِ الْجَنَّةِ فِي الدُّنْيَا: الْمَسْجِدُ الْحَرَامُ، وَمَسْجِدُ الرَّسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَمَسْجِدُ بَيْتِ الْمَقْدِسِ، وَمَسْجِدُ الْكُوفَةِ. (۱)

علی بن ابی طالب علیه السلام فرمود:

چهار مکان از کاخ‌های بهشتی در دنیا است:

۱- مسجد الحرام، ۲- مسجد النبی صلی الله علیه و آله، ۳- مسجد الاقصی، ۴- مسجد کوفه.

نماز در حرمین

عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ شَيْبَةَ قَالَ:

كَتَبْتُ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَسْأَلُهُ عَنْ إِتِمَامِ الصَّلَاةِ فِي الْحَرَمَيْنِ، فَكَتَبَ إِلَيَّ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يُحِبُّ إِكْتَارَ الصَّلَاةِ فِي الْحَرَمَيْنِ فَأَكْثَرُ فِيهِمَا وَآتَمَّ. (۲)

ابراهیم بن شیبہ گوید:

به امام باقر علیه السلام نامه نوشتم و از تمام بودن نماز در مکه

۱- امالی طوسی: ۳۶۹- وسائل الشیعه: ۵/ ۲۸۲

۲- کافی: ۴/ ۵۲۴ / ۱

ص: ۴۴

و مدینه پرسیدم. امام در پاسخ مرقوم فرمود:
پیوسته رسول خدا صلی الله علیه و آله زیاد نماز گزاردن در مسجد الحرام و مسجد النبی صلی الله علیه و آله را دوست می‌داشت، پس زیاد در آن دو مکان نماز بخوان و نمازت را نیز تمام بخوان.

نماز جماعت در مکه

عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرِ، عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ يُصَلِّي فِي جَمَاعَةٍ فِي مَنْزِلِهِ بِمَكَّةَ أَفْضَلُ أَوْ وَحْدَهُ فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَقَالَ: وَحْدَهُ
(۱).

احمد بن محمد بن ابی نصر گوید:

از علی بن موسی الرضا علیه السلام پرسیدم؛ اگر مردمی نماز را در خانه‌اش در مکه به جماعت بخواند افضل و برتر است یا آن که به تنهایی در مسجد الحرام؟
حضرت فرمود: به تنهایی [در مسجد الحرام].

نماز با اهل سنت

عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ، قَالَ:
«قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

ص: ۴۵

يَا إِسْحَاقُ أَ تُصَلِّي مَعَهُمْ فِي الْمَسْجِدِ؟

قُلْتُ: نَعَمْ. قَالَ: صَلِّ مَعَهُمْ فَإِنَّ الْمُصَلِّي مَعَهُمْ فِي الصَّفِّ الْأَوَّلِ كَالشَّاهِرِ سَيْفِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ». (۱)

اسحاق بن عمار گوید:

«امام صادق علیه السلام به من فرمود:

ای اسحاق، آیا با آنان (یعنی اهل سنت) در مسجد نماز می‌خوانی؟

گفتم: آری.

حضرت فرمود: با آنان نماز بخوان، همانا کسی که با آنها در صف اول نماز بخواند، مانند سرباز جهادگری است که در راه خدا شمشیر زند و با دشمنان دین نبرد کند.»

چرا مکعب؟

رَوِيَ أَنَّهُ إِنَّهَا سُمِّيَتْ كَعْبَةً لِأَنَّهَا مُرَبَّعَةٌ وَصَارَتْ مُرَبَّعَةً لِأَنَّهَا بِحِذَائِ الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ وَهُوَ مُرَبَّعٌ وَصَارَ الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ مُرَبَّعًا لِأَنَّهُ بِحِذَائِ الْعَرْشِ وَهُوَ مُرَبَّعٌ، وَصَارَ الْعَرْشُ مُرَبَّعًا، لِأَنَّ الْكَلِمَاتِ الَّتِي بُنِيَ

ص: ۴۶

عَلَيْهَا الْإِسْلَامُ أَرْبَعٌ، وَ هِيَ: سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ. (۱)

مرحوم صدوق- علیه الرّحمة- فرموده که در روایتی این چنین آمده است:

کعبه را کعبه نامیده‌اند چون مربع است، و از این رو مربع ساخته شده که مقابل بیت المعمور است و آن هم مربع است، و بیت المعمور مربع گردیده به دلیل اینکه مقابل عرش خدا است که آن هم مربع است، و عرش مربع گردیده زیرا کلماتی که اسلام بر آن بنا شده چهار کلمه است: و آن‌ها عبارتند از: سبحان الله، والحمد لله، ولا اله الا الله، والله اكبر.

نگاه به کعبه

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

مَنْ نَظَرَ إِلَى الْكَعْبَةِ لَمْ يَزَلْ تُكْتَبُ لَهُ حَسَنَةٌ، وَ تُمْحَى عَنْهُ سَيِّئَةٌ، حَتَّى يَنْصَرِفَ بِبَصَرِهِ عَنْهَا. (۲)

امام صادق علیه السلام فرمود:

هر کس به کعبه نگاه کند پیوسته برای او حسنه نوشته

۱- من لایحضره الفقیه: ۲ / ۱۹۰- علل الشرائع: ۳۹۶ و ۳۹۸

۲- کافی: ۴ / ۲۴۰

ص: ۴۷

و گناهی از او پاک می‌شود تا آن که چشم خود را از کعبه بگرداند.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

النَّظَرُ إِلَى الْكَعْبَةِ عِبَادَةٌ، وَ النَّظَرُ إِلَى الْوَالِدَيْنِ عِبَادَةٌ، وَ النَّظَرُ إِلَى الْإِمَامِ عِبَادَةٌ. (۱)

امام صادق علیه السلام فرمود:

نگاه به کعبه عبادت است، نگاه به پدر و مادر عبادت است، و نگاه به [چهره] امام عبادت است.

لحظه الهی

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

إِنَّ لِلْكَعْبَةِ لِلْحِظَّةَ فِي كُلِّ يَوْمٍ يُغْفَرُ لِمَنْ طَافَ بِهَا أَوْ حَنَّ قَلْبُهُ إِلَيْهَا أَوْ حَبَسَهُ عَنْهَا عُدْرًا. (۲)

امام صادق علیه السلام فرمود:

همانا برای کعبه در هر روز لحظه‌ای وجود دارد که خداوند در آن، طواف کنندگان خانه خود، و آنان که قلب‌هایشان لبریز از عشق

به کعبه است، و نیز کسانی که

۱- کافی: ۴/ ۲۴۰/ ۵۰

۲- کافی: ۴/ ۲۴۰/ ۳

ص: ۴۸

علاقه‌مند زیارت کعبه‌اند، لیکن مشکلات مانع رفتن آن‌هاست، [همگی را] می‌بخشاید.

ریزش برکات

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

إِنَّ لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى حَوْلَ الْكَعْبَةِ عَشْرِينَ وَمِائَةً رَحْمَةً مِنْهَا سِتُونَ لِلطَّائِفِينَ وَأَرْبَعُونَ لِلْمُصَلِّينَ وَعِشْرُونَ لِلنَّاطِقِينَ. (۱)

امام صادق علیه السلام فرمود:

خداوند یکصد و بیست رحمت خود را به سوی کعبه گسیل می‌دارد که شصت رحمت آن مربوط به طواف کنندگان، چهل

رحمت ویژه نماز گزاران و بیست رحمت از آن مربوط به نگاه کنندگان به کعبه است.

پیوند دین و کعبه

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

لَا يَزَالُ الدِّينُ قَائِمًا مَا قَامَتِ الْكَعْبَةُ. (۲)

امام صادق علیه السلام فرمود:

۱- کافی: ۴ / ۲۴۰ / ۲

۲- کافی: ۴ / ۲۷۱ / ۴

ص: ۴۹

تا زمانی که کعبه استوار و پابرجاست، دین نیز پایدار خواهد بود.

برداشت ممنوع

قال الصادق علیه السلام:

لَا يَتَّبِعِي لِأَحَدٍ أَنْ يَأْخُذَ مِنْ تَرْبَةِ مَا حَوْلَ الْكَعْبَةِ وَإِنْ أَخَذَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئاً رَدَّهُ. (۱)

محمد بن مسلم گفت:

از امام صادق علیه السلام شنیدم که می فرمود:

برهیچکس روانیست از خاک کعبه و اطراف آن چیزی برگیرد، و اگر چیزی برداشت باید آن را به جای خود باز گرداند.

پرده کعبه

عَنْ جَعْفَرٍ، عَنْ أَبِيهِ:

أَنَّ عَلِيًّا عَلَيْهِمَا السَّلَامُ كَانَ يَبْعَثُ بِكِسْوَةِ الْبَيْتِ فِي كُلِّ سَنَةٍ مِنَ الْعِرَاقِ. (۲)

امام باقر علیه السلام فرمود:

همانا علی بن ابی طالب علیه السلام همه ساله از عراق پرده‌ای برای کعبه می فرستاد.

۱- همان: ۲۲۹

۲- قرب الإسناد: ۴۹۶ / ۱۳۹

ص: ۵۰

حضور امام زمان عليه السلام کنار كعبه

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرِ الْحَمِيرِيِّ أَنَّهُ قَالَ:
سَأَلْتُ مُحَمَّدَ بْنَ عُمَانَ الْعُمَرِيَّ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ - فَقُلْتُ لَهُ: رَأَيْتَ صَاحِبَ هَذَا الْأَمْرِ؟ فَقَالَ: نَعَمْ وَ آخِرُ عَهْدِي بِهِ عِنْدَ بَيْتِ اللَّهِ الْحَرَامِ وَ
هُوَ يَقُولُ: اللَّهُمَّ أَنْجِزْ لِي مَا وَعَدْتَنِي. (۱)

عبدالله بن جعفر حمیری گوید:

از محمد بن عثمان عمری پرسیدم:

آیا صاحب الامر را دیدی؟

گفت: آری، آخرین بار نزد كعبه او را دیدم که می فرمود:

بار خدایا آنچه را وعده‌ام داده‌ای محقق ساز.

حجر الاسود

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ:

الْحَجَرُ يَمِينُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ، فَمَنْ مَسَحَ يَدَهُ عَلَى الْحَجَرِ فَقَدْ بَايَعَ اللَّهَ أَنْ لَا يَعْصِيَهُ. (۲)

۱- من لا يحضره الفقيه: ۲ / ۵۲۰ - غيبت شيخ طوسي: ۳۶۳

۲- الحج والعمرة في القرآن والحديث: ۱۰۲ / ۱۸۵

ص: ۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

حجر الاسود به منزله دست راست خدا در زمین است. پس هر کس دست خود را بر حجر بکشد، در حقیقت با خداوند بیعت کرده که او را معصیت و نافرمانی نکند.

استلام از دور

عَنْ سَيْفِ التَّمَارِ قَالَ:

قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَتَيْتُ الْحَجَرَ الْأَسْوَدَ فَوَجَدْتُ عَلَيْهِ زِحَامًا فَلَمْ أَلْقُ إِلَّا رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِنَا فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ: لَا بُدَّ مِنْ اسْتِلامِهِ فَقَالَ: إِنَّ وَجَدْتَهُ خَالِيًا وَإِلَّا فَسَلِّمْ مِنْ بَعِيدٍ. «(۱)» (۱)

سیف تمار گوید: به امام صادق علیه السلام گفتم:

نزد حجر الاسود آمدم، جمعیت زیادی بود، از هریک از یارانمان پرسیدم چه کنم؟ گفت: باید استلام حجر کنی! تکلیف من چیست؟ امام صادق علیه السلام به او فرمود:

اگر اطراف حجر الاسود را خلوت یافتی آن را

ص: ۵۲

استلام کن و گرنه با دست خود از دور اشاره کن.

ظهور عدل

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

أَوَّلُ مَا يُظْهِرُ الْقَائِمُ مِنَ الْعَدْلِ أَنْ يُنَادِيَ مُنَادِيَهُ أَنْ يُسَلِّمَ صَاحِبُ النَّافِلَةِ لِصَاحِبِ الْفَرِيضَةِ الْحَجَرَ الْأَسْوَدَ وَالطَّوْافَ. (۱)

امام صادق علیه السلام فرمود:

اولین چیزی که امام عصر علیه السلام از عدل خود آشکار می‌کند این است که منادی او فریاد برمی‌آورد که طواف کنندگان مستحبی و لمس کنندگان حجر الاسود، حجر الاسود و مطاف را برای کسانی که طواف واجب دارند واگذارند.

اینار در حرم

قال رسول الله صلى الله عليه وآله:

اِبْلُغُوا أَهْلَ مَكَّةَ وَالْمَجَاوِرِينَ أَنْ يُخَلُّوا بَيْنَ الْحَجَّاجِ وَبَيْنَ الطَّوْافِ وَالْحَجْرِ الْأَسْوَدِ وَمَقَامِ إِبْرَاهِيمَ وَالصَّفِّ الْأَوَّلِ مِنْ عَشْرِ تَبَقَى

مِنْ ذِي الْقَعْدَةِ إِلَى يَوْمِ الصَّدْرِ. (۲)

۱- کافی: ۴/۴۲۷/۱

۲- کنز العمال: ۵/۵۴/۱۲۰۲۴

ص: ۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

«به اهالی مکه و سکونت کنندگان در آن این مطلب را برسانید که از ده روز آخر ذی‌قعدة تا روز بازگشت حاجیان، محل طواف، حجر الأسود، مقام ابراهیم و صف اول نماز را برای حاجیان خالی کنند.»

مزاحمت ممنوع

عَنْ حَمَادِ بْنِ عَثْمَانَ قَالَ:

كَانَ بِمَكَّةَ رَجُلٌ مَوْلَى لِبَنِي أُمَيَّةَ يُقَالُ لَهُ:

ابْنُ أَبِي عَوَانَةَ لَهُ عِنَادَةٌ، وَكَانَ إِذَا دَخَلَ إِلَى مَكَّةَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَوْ أَحَدٌ مِنْ أَشْيَاحِ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَعْثُبُ بِهِ، وَإِنَّهُ أَتَى

أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَهُوَ فِي الطَّوَافِ فَقَالَ: يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ مَا تَقُولُ فِي اسْتِثْلَامِ الْحَجَرِ؟ فَقَالَ:

اسْتَلَمَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ لَهُ: مَا أَرَاكَ اسْتَلَمْتَهُ قَالَ: أَسْرَهُ أَنْ أُوذِيَ ضَعِيفًا أَوْ أَتَأَذَّى قَالَ فَقَالَ قَسِدُ زَعَمْتَ أَنَّ رَسُولَ

اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ اسْتَلَمَهُ قَالَ: نَعَمْ وَلَكِنْ كَانَ رَسُولُ

ص: ۵۴

اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِذَا رَأَوْهُ عَرَفُوا لَهُ حَقَّهُ وَ أَنَا فَلَا يَعْرِفُونَ لِي حَقِّي. (۱)

حمّاد بن عثمان گوید:

در مکه مردی از دوستداران بنی امیه به نام ابن ابی عوانه زندگی می کرد که نسبت به اهل بیت علیهم السلام کینه داشت. و هرگاه امام صادق علیه السلام یا یکی از بزرگان دودمان پیامبر صلی الله علیه و آله به مکه می آمد آنان را، با سخن خود تحقیر نموده، آزار می داد، وی روزی در حال طواف خدمت امام صادق علیه السلام آمد و گفت:

نظر شما در استلام و دست کشیدن به حجر الاسود چیست؟ حضرت فرمود:

رسول خدا صلی الله علیه و آله آن را استلام می فرمود. آن مرد گفت:

من ندیدم که شما آن را استلام کنید؟ امام صادق علیه السلام پاسخ دادند:

دوست ندارم ناتوانی را آزار دهم و یا خود آزرده شوم. باز آن مرد گفت: شما فرمودید رسول خدا صلی الله علیه و آله آن را استلام می فرمود. امام فرمود: آری، لیکن رسول خدا صلی الله علیه و آله را هرگاه می دیدند حق او را می شناختند [و برای آن حضرت راه را باز می کردند] اما برای من چنین نمی کنند، حق مرا نمی شناسند.

ص: ۵۵

اشاره با دست

محمد بن عبید الله گفت:

از امام علی بن موسی الرضا علیه السلام پرسیدند:

اگر جمعیت اطراف حجر الاسود زیاد بود آیا باید برای استلام آن با مردم ستیزه کرد و درگیر شد؟

قال: «إِذَا كَانَ كَذَلِكَ فَأَوْمِ إِلَيْهِ إِيمَاءً بِيَدِكَ». (۱)

امام فرمود: هرگاه چنین وضعی بود، با دست به آن اشاره کن [و بگذر].

قابل توجه بانوان

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَضَعَ عَنِ النِّسَاءِ أَرْبَعًا:

الْإِجْهَارَ بِالتَّلْبِيَةِ، وَالسَّعْيَ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ يَغْنِي الْهَرَوَلَةَ وَدُخُولَ الْكَعْبَةِ وَاسْتِئْلَامَ الْحَجْرِ الْأَسْوَدِ. (۲)

امام صادق علیه السلام فرمود:

همانا خداوند عزوجل چهار چیز را در حج از زنان

۱- کافی: ۴/۴۰۵/۷

۲- من لا يحضره الفقيه: ۲/۳۲۶/۲۵۸۰

ص: ۵۶

برداشته است:

- ۱- بلند لَبِیک گفتن،
- ۲- هروله در سعی صفا و مروه،
- ۳- ورود به کعبه،
- ۴- لمس حجر الاسود.

فخر خداوند

قال رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ:

إِنَّ اللَّهَ يُبَاهِي بِالطَّائِفِينَ. (۱)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

همانا خداوند به طواف کنندگان مباهات می کند.

طواف و رهایی

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَالَ:

... فَإِذَا طُفَّتْ بِالْبَيْتِ أُسْبُوعًا كَانَ لَكَ بِذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدٌ وَذِكْرٌ يَسْتَحْيِي مِنْكَ رَبُّكَ أَنْ يُعَذِّبَكَ بَعْدَهُ ... (۲).

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

پس آنگاه که هفت مرتبه گرداگرد خانه خدا طواف

۱- مستدرک الوسائل: ۳۷۶/۹ - تاریخ بغداد: ۳۶۹/۵

۲- من لا يحضره الفقيه: ۲/۲۰۲/۲۱۳۸

ص: ۵۷

کردی، تعهد و یادی نزد خداوند خواهی داشت، که حضرت حق پس از آن شرم می‌کند تو را عذاب کند.

پرفری ممنوع

قال رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ:

إِنَّمَا الطَّوْفُ صَلَوَةٌ، فَإِذَا طُفْتُمْ فَأَقْلُوا الْكَلَامَ. (۱)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

طواف خانه خدا همچون نماز است، پس هر گاه طواف می‌کنید کمتر حرف بزنید.

فلسفه طواف

قال رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ:

إِنَّمَا جُعِلَ الطَّوْفُ بِالْبَيْتِ وَبَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَرَمْيِ الْجِمَارِ لِإِقَامَةِ ذِكْرِ اللَّهِ. (۲)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

طواف خانه خدا و سعی میان صفا و مروه و رمی جمرات، برای زنده نگه داشتن یاد خدا تشریح شده است.

۱- مسند ابن حنبل: ۵ / ۲۵۶ / ۱۵۴۲۳

۲- سنن ابی داوود: ۲ / ۱۷۹ / ۱۸۸

ص: ۵۸

تأثیر نیت در عمل

عَنْ زِيَادِ الْقَنْدِيِّ، قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ، إِنِّي أَكُونُ فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ، وَأَنْظُرُ إِلَى النَّاسِ يَطُوفُونَ بِالْبَيْتِ وَأَنَا قَاعِدٌ فَاغْتَمُّ لِدَلِّكَ، فَقَالَ:

يَا زِيَادُ لَا عَلَيْكَ فَإِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا خَرَجَ مِنْ بَيْتِهِ يَوْمَ الْحَجِّ لَا يَزَالُ فِي طَوَافٍ وَ سَعْيٍ حَتَّى يَرْجِعَ. (۱)

زیاد قندی که مردی زمین گیر بود گوید: به امام کاظم علیه السلام گفتم:

فدایت شوم من گاهی در مسجد الحرام هستم، می بینم مردم کعبه را طواف می کنند [و من نمی توانم] پس غمگین و اندوهناک می شوم.

امام فرمود: ای زیاد: چیزی بر تو نیست [و غمگین مباش] همانا مؤمن از زمانی که از منزل خود به قصد حج خارج می شود پیوسته در طواف و سعی است تا برگردد.

ص: ۵۹

مراعات ارزشهای انسانی

عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ لِي عَلَيْهِ مَالٌ فَعَابَ عَنِّي زَمَانًا فَرَأَيْتُهُ يَطُوفُ حَوْلَ الْكَعْبَةِ أَفَأَتَقاضاهُ مَالِي؟ قَالَ: لَا، لَا تُسَلِّمْ عَلَيْهِ وَلَا تُرَوِّعُهُ حَتَّى يَخْرُجَ مِنَ الْحَرَمِ. (۱)

سماعه بن مهران گوید: از امام صادق علیه السلام پرسیدم:

مردی به من بدهکاری مالی دارد و مدتی او را ندیده‌ام تا اینکه در اطراف کعبه به او برخورد کرده او را می‌بینم، آیا مال خود را از او بخواهم؟

فرمود: نه حتی به او سلام نکن، و او را نترسان تا اینکه از حرم خارج شود.

نماز نزد مقام

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَالَ: ... فَإِذَا طُفَّتْ بِالْبَيْتِ أُسْبُوعًا لِلزِّيَارَةِ وَصَلَّيْتَ عِنْدَ الْمَقَامِ رَكْعَتَيْنِ ضَرَبَ مَلَكٌ كَرِيمٌ عَلَيَّ كَتِفَيْكَ فَقَالَ أَمَّا مَا مَضَى فَقَدْ

ص: ۶۰

عُفِّرَ لَكَ فَاسْتَأْنِفِ الْعَمَلَ فِيمَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ عَشْرِينَ وَمِائَةَ يَوْمٍ. (۱)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

پس آنگاه که هفت مرتبه خانه خدا را برای زیارت طواف کردی و پشت مقام دو رکعت نماز طواف خواندی، فرشته‌ای کریم و بزرگوار دستی بر شانه‌هایت می‌زند و می‌گوید:

آنچه که گذشته است و گناهانی را که قبلاً انجام داده‌ای خداوند آنها را بخشد، پس از هم اکنون تا یک‌صد و بیست روز عمل از نو آغاز کن.

حسین بن علی علیه السلام کنار مقام

رَأَى الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَطُوفُ بِالْبَيْتِ، ثُمَّ صَارَ إِلَى الْمَقَامِ فَصَلَّى، ثُمَّ وَضَعَ خَدَّهُ عَلَى الْمَقَامِ فَجَعَلَ يَفْكِي وَيَقُولُ: عَيْدُكَ بِبَابِكَ، سَائِلُكَ بِبَابِكَ، مَشْكِينُكَ بِبَابِكَ، يُرَدُّ ذَلِكَ مَرَارًا. (۲)

۱- تهذیب الاحکام: ۵ / ۲۰ / ۵۷- من لا يحضره الفقيه: ۲ / ۲۰۲

۲- تاریخ دمشق: ۴۱ / ۳۸۰

ص: ۶۱

حسین بن علی علیه السلام را دیدند که مشغول طواف خانه خدا است و پس از آن پشت مقام آمده نماز گزارد، سپس صورت خود را بر مقام گذاشت و شروع به گریه کرد و عرضه داشت:

[خدایا] بنده کوچک تو در خانه توست، نیازمند تو، در خانه توست و بینوای تو در آستان توست و پیوسته آن را تکرار می‌کرد.

کمک به همراهان

عن ابراهمی الخثعمی قال: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

إِنَّا إِذَا قَدِمْنَا مَكَّةَ ذَهَبَ أَصْحَابُنَا يَطُوفُونَ وَيَتَرَكُونِي أَحْفَظُ مَتَاعَهُمْ قَالَ أَنْتَ أَعْظَمُهُمْ أَجْرًا. (۱)

اسماعیل خثعمی گوید:

به امام صادق علیه السلام عرض کردم: ما وقتی به مکه وارد می‌شویم، یاران و همراهانمان مرا نزد اثاثیه خود می‌گذارند و به طواف می‌پردازند، امام فرمود: پاداش تو از آنان بیشتر است.

ص: ۶۲

زمزم، درمان هر درد

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ:

مَاءُ زَمْزَمَ دَوَاءٌ لِمَا شُرِبَ لَهُ. (۱)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

آب زمزم داروی دردی است که به نیت، آن نوشیده می‌شود.

بهترین آب زمین

قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

مَاءُ زَمْزَمَ خَيْرٌ مَاءٍ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ. (۲)

امام علی علیه السلام فرمود: آب زمزم بهترین آب بر روی زمین است.

حجر اسماعیل

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

الْحِجْرُ بَيْتُ إِسْمَاعِيلَ وَفِيهِ قَبْرُ هَاجِرَ وَقَبْرُ إِسْمَاعِيلَ. (۳)

۱- محاسن: ۲/ ۳۹۹ / ۲۳۹۵، کافی ۶/ ۳۸۷

۲- محاسن: ۲۳۹۴

۳- کافی: ۴/ ۲۱۰ / ۱۴

ص: ۶۳

امام صادق علیه السلام فرمود:

حجر خانه اسماعیل است و قبر او و مادرش هاجر در آن است.

عن أبي عبد الله عليه السلام قال:

إن إسماعيل عليه السلام تُوفِّي وَهُوَ ابْنُ مِائَةٍ وَثَلَاثِينَ سَنَةً وَدُفِنَ بِالْحِجْرِ مَعَ أُمِّهِ. (۱)

امام صادق علیه السلام فرمود:

اسماعیل علیه السلام در سن یکصد و سی سالگی بدرود حیات گفت و همراه با مادرش در حجر دفن شد.

حطیم

معاویة بن عمّار گوید:

از امام صادق علیه السلام درباره حطیم پرسیدم:

فَقَالَ هُوَ مَا بَيْنَ الْحَجْرِ الْأَسْوَدِ وَبَيْنَ الْبَابِ.

حضرت فرمود: میان حجر الاسود و در کعبه است.

ص: ۶۴

سؤال کردم: برای چه حطیم نامیده شده؟

فَقَالَ لِأَنَّ النَّاسَ يَحْطِمُونَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا هُنَاكَ. (۱)

فرمود: برای آن که مردم در آنجا یکدیگر را فشار می‌دهند.

ملتزم

قال رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ:

بَيْنَ الرُّكْنِ وَالْمَقَامِ مُلْتَزِمٌ، مَا يَدْعُوهُ بِهِ صَاحِبُ عَاهَةِ الْأَبْرِيِّ. (۲)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

میان رکن حجر الاسود و مقام ابراهیم ملتزم است، هیچ صاحب دردی آنجا دعا نمی‌کند مگر آنکه بهبودی می‌یابد.

مستجار

قال الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

بَنَى إِبْرَاهِيمَ الْبَيْتَ ... وَجَعَلَ لَهُ بَابَيْنِ بَابٌ إِلَى الْمَشْرِقِ وَبَابٌ إِلَى الْمَغْرِبِ، وَالْبَابُ

۱- علل الشرائع: ۴۰۰

۲- معجم الكبير طبرانی: ۱۱/۲۵۴/۱۱۸۷۳

ص: ۶۵

الَّذِي إِلَى الْمَغْرِبِ يُسَمَّى الْمَشْتَجَارَ. (۱)

امام صادق علیه السلام فرمود:

ابراهیم خلیل کعبه را بنا کرد ... و برای آن دو در گذاشت:

دری به سوی مشرق و دری به سوی مغرب، دری که به سوی مغرب است مستجار نامیده شده است.

رکن یمان

عطاء گوید:

به رسول خدا صلی الله علیه و آله گفته شد:

رَأَيْتَكَ تُكثِرُ اسْتِئْلَامَ الرُّكْنِ الْيَمَانِيِّ فَقَالَ:

مَا تَيْتُ عَلَيْهِ قَطُّ أَلَّا وَجِبْرَائِيلُ قَائِمٌ عِنْدَهُ يَسْتَغْفِرُ لِمَنْ اسْتَلَمَهُ. (۲)

فراوان می بینیم که شما رکن یمان را استلام می کنید! فرمود: هرگز نزد رکن یمان نیامدم مگر اینکه دیدم جبرئیل آن جا ایستاده و برای کسانی که آن را استلام می نمودند طلب مغفرت می کرد.

۱- مستدرک الوسائل: ۹/ ۳۲۳- تفسیر قمی: ۱/ ۶۲

۲- أخبار مکه ازرقی: ۱/ ۳۳۸

ص: ۶۶

مسعی

عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ:

سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ:

مَا مِنْ بُقْعَةٍ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْمَسْعَى لَأَنَّهُ يُذَلُّ فِيهَا كُلُّ جَبَّارٍ. (۱)

امام صادق علیه السلام فرمود:

هیچ بقعه‌ای نزد خداوند محبوب‌تر از محلّ سعی نیست برای اینکه هر ستمگر و جباری در آن جا ذلیل و خوار می‌شود.

شفاعت مقبول

قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

السَّاعِي بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ تَشْفَعُ لَهُ الْمَلَائِكَةُ فَتَشْفَعُ فِيهِ بِالْإِجَابِ. (۲)

امام سجّاد علیه السلام فرمود:

فرشتگان برای سعی کنندگان بین صفا و مروه شفاعت می‌کنند و شفاعت آنان نیز پذیرفته می‌شود.

۱- کافی: ۴/۴۳۴/۳

۲- من لا يحضره الفقيه: ۲/۲۰۸/۲۱۶۸

ص: ۶۷

هروله

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قَالَ: صَارَ السَّعِيُّ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ لِأَنَّ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَرَضَ لَهُ إِبْلِيسُ فَأَمَرَهُ جَبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ، فَشَدَّ عَلَيْهِ فَهَرَبَ مِنْهُ، فَجَرَتْ بِهِ السُّنَّةُ - يَعْنِي بِالْهَرْوَلَةِ - (۱).

امام صادق علیه السلام فرمود:

[هروله] در سعی بین صفا و مروه برای آن است که ابلیس خود را به ابراهیم خلیل علیه السلام در آن جا نشان داد. آنگاه جبرائیل به آن حضرت دستور داد تا به او حمله کند، پس شیطان گریخت، از این رو [هروله] سنت شد.

نشستن در راه

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: لَا يَجْلِسُ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ إِلَّا مَنْ جَهَدَ. (۲)

امام صادق علیه السلام فرمود:

میان صفا و مروه نمی‌نشیند مگر کسی که خسته شده باشد.

۱- علل الشرایع: ۴۳۲- وسائل الشیعه: ۱۳ / ۴۵۰

۲- من لا یحضره الفقیه: ۲ / ۴۱۷ / ۲۸۵۴

ص: ۶۸

افتخار به اهل عرفه

قال رسول الله صلى الله عليه وآله:

«إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يُبَاهِي مَلَائِكَتَهُ عَشِيَّةَ عَرَفَةَ بِأَهْلِ عَرَفَةَ فَيَقُولُ:

انظروا إلى عبادي أتوني شعثاً غبراً» (۱)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

«همانا خداوند عزوجل عصر روز عرفه بر فرشتگان به حضور یافتگان در عرفات افتخار می کند، سپس می فرماید:

به بندگانم نگاه کنید، ژولیده و غبارآلوده نزد من آمده‌اند.»

مشعر الحرام

«قال رسول الله صلى الله عليه وآله:- وَهُوَ بِمَنَى:-

لَوْ يَعْلَمُ أَهْلُ الْجَمْعِ بِمَنْ حَلُّوا أَوْ بِمَنْ نَزَلُوا لَأَسْتَبَشَرُوا بِالْفَضْلِ مِنْ رَبِّهِمْ بَعْدَ الْمَغْفِرَةِ» (۲)

«رسول خدا صلی الله علیه و آله در حالی که در منی حضور

۱- مسند ابن حنبل: ۲/ ۶۹۲ / ۷۱۱۱

۲- معجم الكبير طبرانی: ۱۱ / ۴۵ / ۱۱۰۲۱

ص: ۶۹

داشت فرمود:

اگر اهل مشعر می‌دانستند که در آستان چه کسی و بر چه کسی وارد شده‌اند، پس از آمرزش، همدیگر را به فضل خداوند بشارت می‌دادند.»

مِنَى

قال الصادق علیه السلام:

«إِذَا أَخَذَ النَّاسُ مَوَاطِنَهُمْ بِمِنَى، نَادَى مُنَادٍ مِنْ قِبَلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ: إِنْ أَرَدْتُمْ أَنْ أَرْضَى فَقَدْ رَضِيتُ». (۱)

امام صادق علیه السلام فرمود:

هنگامی که مردم در منی در جای خود استقرار می‌یابند منادی خداوند ندا می‌دهد:
اگر می‌خواستید من از شما راضی شوم، راضی شدم.

رمی شیطان

قال الصادق علیه السلام:

«إِنَّ عَلَّةَ رَمِي الْجَمْرَاتِ أَنَّ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ تَرَاءَى لَهُ إِبْلِيسُ عِنْدَهَا فَأَمَرَهُ

ص: ۷۰

جَبْرَائِيلُ بِرَمِيهِ بِسَبْعِ حَصِيَّاتٍ وَأَنْ يُكَبَّرَ مَعَ كُلِّ حَصَاةٍ فَفَعَلَ وَجَرَتْ بِذَلِكَ السُّنَّةُ». (۱)

امام صادق علیه السلام فرمود:

دلیل اینکه باید جمره‌ها را سنگ زد آن است که ابلیس در آنجا بر حضرت ابراهیم علیه السلام نمایان شد، آنگاه جبرائیل، به ابراهیم دستور داد تا با هفت سنگریزه او را بزند و با هر یک از آنها نیز تکبیر بگوید، ابراهیم علیه السلام نیز چنین کرد و از آن پس سنت شد.»

قربانی

عن أبي جعفر عليه السلام قال:

«قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ:

إِنَّمَا جَعَلَ اللَّهُ هَذَا الْأَضْحَى لِتَشْبَعِ مَسَاكِينُهُمْ مِنَ اللَّحْمِ فَأَطْعِمُوهُمْ». (۲)

امام باقر علیه السلام فرمود:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرموده است:

خداوند قربانی را مقرر و واجب کرده است تا

۱- علل الشرایع: ۴۳۷/۱ - کنز الفوائد: ۸۲/۲

۲- وسائل الشیعة: ۱۴/۱۶۶

ص: ۷۱

بینوایان و مساکین از گوشت آن استفاده نموده، سیر شوند، پس آنها را اطعام کنید.»

طلب مغفرت

قال الصادق علیه السلام:

«اشْتَغَفَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لِلْمُحَلِّقِينَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ» (۱)

امام صادق علیه السلام فرمود:

رسول خدا صلی الله علیه و آله سه مرتبه برای کسانی که [در منی] سر می تراشند طلب آمرزش کرد.»

اسرار حج

عالم بزرگوار سید عبداللّه از نوادگان مرحوم محدث جزائری در کتاب شرح نخبه می نویسد:

در منابع متعدّد، که مورد تأیید من است، به خط بعضی از بزرگان در حدیث مرسل چنین نقل شده است که: شبلی پس از حج با

امام زین العابدین علیه السلام دیدار کرد، حضرت به او فرمود:

ص: ۷۲

حَجَّجْتَ يَا سَبِئِيُّ؟

قَالَ: نَعَمْ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أُنزِلَتْ الْمِيقَاتُ وَتَجَرَّدَتْ عَنْ مَخِيطِ الثِّيَابِ وَاعْتَسَلَتْ؟ قَالَ: نَعَمْ،
 قَالَ: فَحِينَ نَزَلَتْ الْمِيقَاتُ نَوَيْتَ أَنَّكَ خَلَعْتَ ثَوْبَ الْمَعْصِيَةِ وَلَبِسْتَ ثَوْبَ الطَّاعَةِ؟ قَالَ: لَا،
 قَالَ: فَحِينَ تَجَرَّدْتَ عَنْ مَخِيطِ ثِيَابِكَ نَوَيْتَ أَنَّكَ تَجَرَّدْتَ مِنَ الرِّيَاءِ وَالنَّفَاقِ وَالِدُّخُولِ فِي الشُّبُهَاتِ؟ قَالَ: لَا،
 قَالَ: فَحِينَ اعْتَسَلْتَ نَوَيْتَ أَنَّكَ اعْتَسَلْتَ مِنَ الْخَطَايَا وَالذُّنُوبِ؟ قَالَ: لَا،
 قَالَ: فَمَا نَزَلَتْ الْمِيقَاتُ وَلَا تَجَرَّدْتَ عَنْ مَخِيطِ الثِّيَابِ وَلَا اعْتَسَلْتَ،
 ثُمَّ قَالَ: تَنْظَفُتَ وَأَحْرَمْتَ وَعَقَدْتَ بِالْحَجِّ، قَالَ: نَعَمْ،
 قَالَ: فَحِينَ تَنْظَفُتَ وَأَحْرَمْتَ وَعَقَدْتَ الْحَجَّ نَوَيْتَ أَنَّكَ تَنْظَفُتَ بِنُورَةِ التَّوْبَةِ الْخَالِصَةِ لِلَّهِ تَعَالَى؟ قَالَ: لَا،
 قَالَ: فَحِينَ أَحْرَمْتَ نَوَيْتَ أَنَّكَ حَرَمْتَ عَلَى نَفْسِكَ كُلَّ مُحَرَّمٍ حَرَّمَهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ؟ قَالَ: لَا،
 قَالَ: فَحِينَ عَقَدْتَ الْحَجَّ نَوَيْتَ أَنَّكَ قَدْ حَلَلْتَ كُلَّ عَقْدٍ لِغَيْرِ اللَّهِ؟ قَالَ: لَا،
 قَالَ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا تَنْظَفُتَ وَلَا أَحْرَمْتَ وَلَا عَقَدْتَ الْحَجَّ،
 قَالَ لَهُ: أَدْخَلْتَ الْمِيقَاتُ وَصَلَّيْتَ رُكْعَتِي الْإِحْرَامِ

ص: ۷۳

(آقای شبلی!) آیا حج گزاردی؟ گفت: آری فرزند رسول خدا، فرمود: آیا به میقات فرود آمدی و لباس‌های دوخته خویش را از تن بدر کردی و غسل نمودی؟ شبلی پاسخ گفت: آری.

امام علیه السلام: آنگاه که به میقات در آمدی نیت کردی که لباس معصیت و نافرمانی را از تن در آورده، و جامه طاعت و فرمانبری خداوند را بجای آن پوشیده‌ای؟ شبلی: نه.

امام علیه السلام: هنگامی که لباس‌های دوخته را در آوردی، آیا نیت کردی که خود را از ریا و دورویی و ورود در شبهه‌ها برهنه و دور سازی؟ شبلی: نه.

امام علیه السلام: به هنگام غسل کردن، نیت کردی که خود را از اشتباهات و گناهان شستشو دهی؟ شبلی: نه.

امام علیه السلام: [پس تو در حقیقت] نه به میقات در آمده‌ای، و نه لباس‌های دوخته را از تن کنده‌ای و نه غسل کرده‌ای!.. سپس از او می‌پرسند: آیا خود را تمیز کردی و احرام پوشیدی و پیمان حج بستی؟ شبلی: آری.

امام علیه السلام: آیا این نیت را داشتی که خود را با نور توبه خالص پاکیزه می‌سازی؟ شبلی: نه.

امام علیه السلام: به هنگام محرم شدن، نیت آن کردی که هر چه را خداوند بر تو روا نداشته، بر خود حرام بداری؟ شبلی: نه.

امام علیه السلام: به هنگام بستن پیمان حج، آیا قصد آن کردی که هر پیمان غیر الهی را گشوده‌ای (رها کرده‌ای)؟ شبلی: نه.

امام علیه السلام: نه احرام بسته‌ای، نه پاکیزه شده‌ای و نه نیت حج کرده‌ای! آنگاه چنین پرسید: آیا به میقات داخل شدی و دو رکعت نماز احرام بجای آوردی

ص: ۷۴

وَلَيْتَ؟ قَالَ: نَعَمْ،

قَالَ: فَحِينَ دَخَلْتَ الْمِيقَاتِ نَوَيْتَ أَنَّكَ بَيْنَهُ الزِّيَارَةَ؟

قَالَ: لَا،

قَالَ: فَحِينَ صَلَّيْتَ الرَّكْعَتَيْنِ نَوَيْتَ أَنَّكَ تَقَرَّبْتَ إِلَى اللَّهِ بِخَيْرِ الْأَعْمَالِ مِنَ الصَّلَاةِ وَأَكْبَرِ حَسَنَاتِ الْعِبَادَةِ؟

قَالَ: لَا،

قَالَ: فَحِينَ لَيْتَ نَوَيْتَ أَنَّكَ نَطَقْتَ لِلَّهِ سُبْحَانَهُ بِكُلِّ طَاعَةٍ وَصُمْتَ عَنْ كُلِّ مَعْصِيَةٍ؟ قَالَ: لَا،

قَالَ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا دَخَلْتَ الْمِيقَاتِ وَلَا صَلَّيْتَ وَلَا لَيْتَ،

ثُمَّ قَالَ لَهُ: أَدْخَلْتَ الْحَرَمَ وَرَأَيْتَ الْكَعْبَةَ وَصَلَّيْتَ؟

قَالَ: نَعَمْ،

قَالَ: فَحِينَ دَخَلْتَ الْحَرَمَ نَوَيْتَ أَنَّكَ حَرَمْتَ عَلَى نَفْسِكَ كُلَّ غَيْبٍ تَسْتَغِيْبُهَا الْمُسْلِمِينَ مِنْ أَهْلِ مِلَّةِ الْإِسْلَامِ؟ قَالَ: لَا.

قَالَ فَحِينَ وَصَلْتَ مَكَّةَ نَوَيْتَ بِقَلْبِكَ أَنَّكَ فَصَدْتَ اللَّهُ؟ قَالَ: لَا.

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: فَمَا دَخَلْتَ الْحَرَمَ وَلَا رَأَيْتَ الْكَعْبَةَ وَلَا صَلَّيْتَ.

ثُمَّ قَالَ: طُفْتُ بِالْبَيْتِ وَمَسَسْتُ الْأَرْكَانَ وَسَعَيْتَ؟

قَالَ: نَعَمْ.

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: فَحِينَ سَعَيْتَ نَوَيْتَ أَنَّكَ هَرَبْتَ إِلَى اللَّهِ وَعَرَفَ مِنْكَ ذَلِكَ عِلْمُ الْغُيُوبِ؟ قَالَ: لَا.

ص: ۷۵

و لیبک گفتی؟ شبلی: آری.

امام علیه السلام: به هنگام خواندن دو رکعت نماز (طواف)، نیت آن داشتی که به بهترین کارها و بزرگترین نیکی‌های بندگان (که همان نماز است)، خود را به خدا نزدیک می‌کنی؟ شبلی: نه.

امام علیه السلام: آنگاه که لیبک گفتی، نیت آن کردی که به هر چه فرمانبرداری محض خداوند است سخن می‌گویی و از هر نافرمانی و معصیتی سکوت می‌کنی؟ شبلی: نه.

امام علیه السلام: نه در میقات داخل شده‌ای، نه نماز گزارده‌ای و نه لیبک گفته‌ای!

وباز پرسید: آیا به حرم داخل شدی و کعبه را دیدی و نماز خواندی؟

شبلی: آری.

امام علیه السلام: به هنگام ورود به حرم نیت آن کردی که هر غیبت و بدگویی مسلمانی از جامعه اسلامی را بر خود حرام می‌کنی؟ شبلی: نه.

امام علیه السلام: به هنگام رسیدن به مکه، نیت کردی که فقط خدا را می‌خواهی [و می‌جویی]؟ شبلی: نه.

امام علیه السلام: پس نه به حرم وارد شده‌ای و نه کعبه را دیده‌ای و نه نماز گزارده‌ای! و ادامه داد: گرداگرد خانه خدا طواف کردی؟ وارکان خانه را لمس نمودی؟ و سعی انجام دادی؟ شبلی: آری.

امام علیه السلام: به هنگام سعی، نیت آن داشتی که (از شرّ شیطان و نفس) به خدا پناه می‌بری و او که آگاه به پنهان‌هاست، نسبت به این مسأله داناست؟ شبلی: نه.

ص: ۷۶

قَالَ فَمَا طُفَّتْ بِالْبَيْتِ وَلَا مَسِسَتْ الْأَرْضَ كَانَ وَلَا سَعَيْتَ.

ثُمَّ قَالَ لَهُ: صِيَّافِحَتِ الْحَجَرِ وَوَقَفْتَ بِمَقَامِ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَصَلَّيْتَ بِهِ رُكْعَتَيْنِ؟ قَالَ: نَعَمْ فَصَيَّاحَ عَلَيْهِ السَّلَامُ صِيَّيْحَهُ كَذَا يُفَارِقُ الدُّنْيَا ثُمَّ قَالَ: آه آه

ثُمَّ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ صَافِحَ الْحَجَرَ الْأَسْوَدَ فَقَدْ صَافِحَ اللَّهَ تَعَالَى، فَانظُرْ يَا مَسْكِينُ لَا تُصَيِّعِ أَجْرَ مَا عَظُمَ حُرْمَتُهُ، وَتَنْقُضِ الْمُصَافِحَةَ بِالْمُخَالَفَةِ، وَقَبْضِ الْحَرَامِ نَظِيرِ أَهْلِ الْأَثَامِ.

ثُمَّ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: نَوَيْتَ حِينَ وَقَفْتَ عِنْدَ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْكَ وَوَقَفْتَ عَلَى كُلِّ طَاعَةٍ وَتَخَلَّفْتَ عَنِ كُلِّ مَعْصِيَةٍ؟ قَالَ: لَا.

قَالَ: فَحِينَ صَلَّيْتَ فِيهِ رُكْعَتَيْنِ نَوَيْتَ أَنْكَ صَلَاةَ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ، وَأَرْغَمْتَ بِصَلَاتِكَ أَنْفَ الشَّيْطَانِ؟ قَالَ: لَا.

قَالَ لَهُ: فَمَا صَافِحَتِ الْحَجَرَ الْأَسْوَدَ وَلَا وَقَفْتَ عِنْدَ الْمَقَامِ وَلَا صَلَّيْتَ فِيهِ رُكْعَتَيْنِ.

ثُمَّ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَهُ أَشْرَفَتْ عَلَى بَيْتِ زَمْرَمَ وَشَرِبْتَ مِنْ مَائِهَا؟ قَالَ: نَعَمْ.

قَالَ نَوَيْتَ أَنْكَ أَشْرَفْتَ عَلَى الطَّاعَةِ، وَغَضَضْتَ طَرْفَكَ عَنِ الْمَعْصِيَةِ؟ قَالَ: لَا.

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: فَمَا أَشْرَفْتَ عَلَيْهَا وَلَا شَرِبْتَ مِنْ مَائِهَا.

ص: ۷۷

امام علیه السلام: پس نه طواف خانه کرده‌ای، نه ارکان را لمس نموده‌ای و نه سعی نموده‌ای!

سپس فرمود: آیا با حجر الاسود دست دادی، کنار مقام ابراهیم ایستادی، و دو رکعت نماز خواندی؟ شبلی: نه.

در این هنگام امام فریادی برآورد چونانکه گویی نزدیک است از دنیا برود، سپس فرمود: آه، آه ... آنگاه فرمود:

کسی که با حجر الاسود دست داده، مصافحه کند، در حقیقت با خداوند متعال دست داده است، پس ای نادار ناتوان بنگر و بیاندیش، و پاداش آنچه را حرمت قائل شده و بزرگ داشته‌ای، ضایع مگردان و همچون معصیت کاران، دستی که به خدادادی (و پیمانی را که با خدا بستنی) نگسل و نشکن.

سپس فرمود: آنگاه که نزد مقام ابراهیم قرار گرفتی آیا تبت کردی که مصمم بر انجام همه دستورهای الهی و فرمانبرداری از آن و مخالف با هر معصیت و نافرمانی خدا باشی؟ گفت: نه.

امام فرمود: آنگاه که دو رکعت نماز طواف را به جای آوردی آیا تبت کردی که با ابراهیم علیه السلام نماز گزاردی و با نمازت بینی شیطان را به خاک مالیدی؟ گفت: نه.

امام فرمود: پس در حقیقت، نه با حجر الاسود دست داده و مصافحه کرده‌ای، و نه در مقام ابراهیم توقف کرده و ایستاده‌ای، و نه دو رکعت نماز آنجا خوانده‌ای!

سپس فرمود: آیا بر سر چاه زمزم رفتی و از آب آن نوشیدی؟ گفت: آری.

امام فرمود: آیا تبت کردی که بر فرمانبرداری خداوند اشراف یافته، و از گناه و معصیت چشم پوشیده و روی گردانده‌ای؟ شبلی گفت: نه. امام فرمود: پس در حقیقت بر چاه زمزم اشراف نیافته‌ای و از آب آن ننوشیده‌ای!

ص: ۷۸

ثُمَّ قَالَ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَسَعَيْتَ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَمَشَيْتَ وَتَرَدَّدْتَ بَيْنَهُمَا؟ قَالَ: نَعَمْ.
قَالَ لَهُ: نَوَيْتَ أَنَّكَ بَيْنَ الرَّجَاءِ وَالْخَوْفِ؟ قَالَ: لَا.

قَالَ: فَمَا سَعَيْتَ وَلَا مَشَيْتَ وَلَا تَرَدَّدْتَ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ. ثُمَّ قَالَ: أَخْرَجْتَ إِلَى مَنِيَّ؟ قَالَ: نَعَمْ، قَالَ:
نَوَيْتَ أَنَّكَ آمَنْتَ النَّاسَ مِنْ لِسَانِكَ وَقَلْبِكَ وَيَدِكَ؟

قَالَ: لَا، قَالَ فَمَا خَرَجْتَ إِلَى مَنِيَّ.

ثُمَّ قَالَ: لَهُ أَوْقَفْتَ الْوَقْفَةَ بِعَرَفَةَ، وَطَلَعْتَ جَبَلَ الرَّحْمَةِ، وَعَرَفْتَ وَاْدَى نَمْرَةَ، وَدَعَوْتَ اللَّهَ سُبْحَانَهُ عِنْدَ الْمَيْلِ وَالْجَمْرَاتِ؟ قَالَ: نَعَمْ، قَالَ:
هَيْلٌ عَرَفْتَ بِمَوْقِفِكَ بِعَرَفَةَ مَعْرِفَةَ اللَّهِ سُبْحَانَهُ أَمْرَ الْمَعَارِفِ وَالْعُلُومِ وَعَرَفْتَ قَبْضَ اللَّهِ عَلَى صِيحْفِيَّتِكَ وَأَطْلَاعَهُ عَلَى سِرِّيَّتِكَ وَ
قَلْبِكَ؟ قَالَ: لَا، قَالَ نَوَيْتَ بَطْلُوعِكَ جَبَلَ الرَّحْمَةِ أَنَّ اللَّهَ يَرْحَمُ كُلَّ مُؤْمِنٍ وَمُؤْمِنَةٍ وَيَتَوَلَّى كُلَّ مُسْلِمٍ وَمُسْلِمَةٍ؟ قَالَ: لَا، قَالَ: فَنَوَيْتَ عِنْدَ
نَمْرَةَ أَنَّكَ لَا تَأْمُرُ حَتَّى تَأْتِمَرَ، وَلَا تَرْجُرُ حَتَّى تَنْزَجِرَ؟

قَالَ: لَا، قَالَ: فَعِنْدَ مَا وَقَفْتَ عِنْدَ الْعَلَمِ وَالنَّمِرَاتِ، نَوَيْتَ أَنَّهَا شَاهِدَةٌ لَكَ عَلَى الطَّاعَاتِ حَافِظَةٌ لَكَ مَعَ الْحَفَظَةِ بِأَمْرِ رَبِّ السَّمَاوَاتِ؟
قَالَ: لَا، قَالَ: فَمَا وَقَفْتَ بِعَرَفَةَ، وَلَا طَلَعْتَ جَبَلَ الرَّحْمَةِ، وَلَا عَرَفْتَ نَمْرَةَ، وَلَا دَعَوْتَ، وَلَا وَقَفْتَ عِنْدَ النَّمِرَاتِ.

ص: ۷۹

امام سپس فرمود: آیا سعی صفا و مروه را انجام دادی؟

و پیاده بین آن دو کوه رفت و آمد داشتی؟ گفت: آری.

امام فرمود: آیا نیت کردی که میان خوف و رجاء و ترس و امید در حرکتی؟ گفت: نه.

امام فرمود پس سعی صفا و مروه انجام نداده‌ای و میان آن دو کوه تردّد نکرده و راه نرفته‌ای!!

سپس فرمود: آیا سوی منا رفتی؟ گفت: آری.

امام فرمود: آیا نیت کردی که مردم را از زبان و قلب و دست خود ایمن سازی؟ گفت: نه. امام فرمود: پس به منا نرفته‌ای! سپس

پرسید: آیا در عرفات وقوف کردی؟ و بالای جبل الرحمه رفتی و وادی نمره را شناختی و کنار جمره‌ها، خدای سبحان را خواندی؟

گفت: آری.

امام فرمود: آیا با وقوف در عرفات آگاهی خداوند را بر شناخت‌ها و دانش‌ها دریافتی؟ و دانستی که خداوند نامه عمل تو را

می‌گیرد و از درون و فکر و قلب تو آگاهی دارد؟ گفت: نه.

امام فرمود: آیا در بالا-رفتن از جبل الرحمه نیت آن را داشتی که خداوند به هر زن و مرد با ایمان رحمت آورد، و هر مرد و زن

مسلمان را سرپرستی می‌کند؟ گفت: نه.

امام فرمود: آیا در وادی نمره نیت آن را داشتی که فرمان ندهی تا خود فرمان بری و نهی نکنی تا زمانی که خود نهی پذیر باشی؟

گفت: نه.

آیا هنگامی که نزد نشانه و دو نمره وقوف کردی، نیت کردی که آنها بر عبادات و طاعات تو گواه باشند و همراه با نگهبانان

خداوند و به امر او از تو حفاظت کنند؟ گفت:

نه، حضرت فرمود: پس تو در عرفات وقوف نکرده‌ای! و از جبل الرحمه بالا نرفته‌ای! و نمره را نشناخته‌ای! و دعا نکرده‌ای و نزد دو

نمره وقوف نکرده‌ای!

ص: ۸۰

ثُمَّ قَالَ: مَرَرْتُ بَيْنَ الْعَلَمَيْنِ، وَصَلَّيْتُ قَبْلَ مُرُورِكَ رَكَعَتَيْنِ، وَ مَشَيْتَ بِمُزْدَلِفَةَ، وَ لَقَطْتَ فِيهَا الْحَصِي، وَ مَرَرْتُ بِالْمَشْعَرِ الْحَرَامِ؟ قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: فَحِينَ صَلَّيْتَ رَكَعَتَيْنِ، نَوَيْتَ أَنَّهَا صِيْلَةٌ شُكْرٍ فِي لَيْلَةِ عَشْرِ، تَنْفِي كُلِّ عَشْرِ، وَ تُيسِّرُ كُلَّ يُسْرٍ؟ قَالَ: لَا، قَالَ: فَعِنْدَ مَا مَشَيْتَ بَيْنَ الْعَلَمَيْنِ، وَ لَمْ تَعْدِلْ عَنْهُمَا يَمِينًا وَ شِمَالًا، نَوَيْتَ أَنْ لَا تَعْدِلَ عَنْ دِينِ الْحَقِّ يَمِينًا وَ شِمَالًا، لَا بِقَلْبِكَ، وَ لَا بِلِسَانِكَ، وَ لَا بِجَوَارِحِكَ، قَالَ: لَا، قَالَ: فَعِنْدَ مَا مَشَيْتَ بِمُزْدَلِفَةَ وَ لَقَطْتَ مِنْهَا الْحَصِي، نَوَيْتَ أَنَّكَ رَفَعْتَ عَنْكَ كُلَّ مَعْصِيَةٍ، وَ جَهْلٍ، وَ تَبَتُّ كُلَّ عِلْمٍ وَ عَمَلٍ؟ قَالَ: لَا، قَالَ: فَعِنْدَ مَا مَرَرْتُ بِالْمَشْعَرِ الْحَرَامِ، نَوَيْتَ أَنَّكَ أَشْعَرْتَ قَلْبَكَ إِشْعَارَ أَهْلِ التَّقْوَى وَ الْخَوْفِ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ؟ قَالَ: لَا، قَالَ: فَمَا مَرَرْتُ بِالْعَلَمَيْنِ، وَ لَا صَلَّيْتَ رَكَعَتَيْنِ، وَ لَا مَشَيْتَ بِالْمُزْدَلِفَةَ، وَ لَا رَفَعْتَ مِنْهَا الْحَصِي، وَ لَا مَرَرْتُ بِالْمَشْعَرِ الْحَرَامِ.

ثُمَّ قَالَ لَهُ: وَصَلَّيْتُ مِنْى، وَ رَمَيْتَ الْجُمْرَةَ، وَ حَلَقْتَ رَأْسَكَ، وَ ذَبَحْتَ هَدْيَكَ، وَ صَلَّيْتَ فِي مَسْجِدِ الْخَيْفِ، وَ رَجَعْتَ إِلَى مَكَّةَ، وَ طُفَّتْ طَوَافَ الْإِفَاضَةِ؟

قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: فَتَوَيْتَ عِنْدَ مَا وَصَلْتَ مِنْى وَ رَمَيْتَ الْجِمَارَ، أَنَّكَ بَلَغْتَ إِلَى مَطْلَبِكَ، وَ قَدْ قَضَى رُبُوكَ

ص: ۸۱

آنگاه پرسید: آیا از میانِ دو نشانه عبور کردی و پیش از گذشتنِ از آنجا، دو رکعت نماز گزاردی؟ و پیاده به مزدلفه رفتی و از آنجا سنگریزه جمع کردی؟ و از مشعر الحرام گذشتی؟ گفت: آری.

امام فرمود: وقتی دو رکعت نماز خواندی، نیت کردی که آن نماز، نماز شکر در شب دهم است، که هر سختی را دور و کارها را آسان می‌کند؟ گفت: نه.

امام فرمود: هنگامی که از میان دو نشانه عبور کردی و به چپ و راست منحرف نشدی، آیا نیت کردی که از دین حق به چپ و راست منحرف نشوی، نه با قلبت، نه با زبانت و نه با اعضای بدنت؟ گفت: نه.

امام فرمود: هنگامی که به مزدلفه رفتی و از آنجا سنگریزه جمع کردی، آیا نیت کردی که هر معصیت و جهل را از خود برداشتی و هر علم و عمل صالحی را در خود پایدار سازی؟ گفت: نه.

امام فرمود: وقتی که بر مشعر الحرام گذر کردی، آیا نیت کردی که دلت را به بینش اهل تقوی و خوف از خدا بیارایی؟ گفت: نه.

امام فرمود: پس نه از دو کوه عبور کرده‌ای، نه دو رکعت نماز خوانده‌ای، نه به مزدلفه رفته‌ای، نه از آنجا سنگریزه برداشته‌ای و نه از مشعر الحرام عبور کرده‌ای! و همچنین پرسید: آیا به منا رسیدی و آیا جمره را رمی کردی؟ و سرت را تراشیدی؟ و قربانی‌ات را سر بریدی؟ و در مسجد خیف نماز گزاردی؟ و به مکه بازگشته «طواف افاضه» را انجام دادی؟ گفت: آری.

امام فرمود: وقتی به منا رسیدی و رمی جمرات کردی، آیا احساس کردی که به خواسته‌ات رسیده‌ای و خداوند

ص: ۸۲

لَكَ كُلَّ حَاجَتِكَ؟ قَالَ: لَا، قَالَ: فَعِنْدَ مَا رَمَيْتَ الْجِمَارَ نَوَيْتَ أَنَّكَ رَمَيْتَ عِدْوَكَ إِبْلِيسَ وَعَضْتَهُ بِتَمَامِ حَجِّكَ النَّفِيسِ؟ قَالَ: لَا، قَالَ: فَعِنْدَ مَا حَلَقْتَ رَأْسَكَ نَوَيْتَ أَنَّكَ تَطَهَّرْتَ مِنَ الْأَذْنَانِ، وَمِنْ تَبَعِهِ بَنِي آدَمَ، وَخَرَجْتَ مِنَ الذُّنُوبِ كَمَا وَلَدْتِكَ أُمُّكَ؟ قَالَ: لَا، قَالَ: فَعِنْدَ مَا صَلَّيْتَ فِي مَسْجِدِ الْخَيْفِ نَوَيْتَ أَنَّكَ لَا تَخَافُ إِلَّا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَذُنُوبَكَ، وَلَا تَرْجُو إِلَّا رَحْمَةَ اللَّهِ تَعَالَى؟ قَالَ: لَا، قَالَ: فَعِنْدَ مَا ذَبَحْتَ هَدْيَكَ نَوَيْتَ أَنَّكَ ذَبَحْتَ حَنْجَرَةَ الطَّمَعِ بِمَا تَمَسَّكَتَ بِهِ مِنْ حَقِيقَةِ الْوَرَعِ، وَأَنَّكَ اتَّبَعْتَ سُنَّةَ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِذَبْحِ وَلَدِهِ، وَثَمَرَةَ فُؤَادِهِ وَرِيحَانِ قَلْبِهِ، وَحَاجَةَ سُنَّتِهِ لِمَنْ بَعْدَهُ، وَقَرَّبَهُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى لِمَنْ خَلْفَهُ؟ قَالَ: لَا، قَالَ: فَعِنْدَ مَا رَجَعْتَ إِلَى مَكَّةَ وَطُفْتَ طَوَافَ الْإِفَاضَةِ نَوَيْتَ أَنَّكَ أَفْضَتَ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ تَعَالَى، وَرَجَعْتَ إِلَى طَاعَتِهِ، وَتَمَسَّكَتَ بِوُدِّهِ، وَأَدَيْتَ فَرَائِضَهُ، وَتَقَرَّبْتَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى؟ قَالَ: لَا، قَالَ: لَهُ زَيْنُ الْعَابِدِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَمَا وَصَلْتَ مِنِّي وَلَا رَمَيْتَ الْجِمَارَ، وَلَا حَلَقْتَ رَأْسَكَ، وَلَا أَدَيْتَ نُسُكَكَ، وَلَا صَلَّيْتَ فِي مَسْجِدِ الْخَيْفِ، وَلَا طُفْتَ طَوَافَ الْإِفَاضَةِ، وَلَا تَقَرَّبْتَ. ارْجِعْ فَإِنَّكَ لَمْ تَحُجَّ.

ص: ۸۳

همه حاجت‌هایت را برآورده است؟ گفت: نه.

امام فرمود: وقتی سنگریزه به جمرات زدی، آیا نیت کردی که دشمنت ابلیس را رمی کرده‌ای؟ و با تمامی حج گرانبهایت، او را به خشم آورده‌ای؟ گفت: نه.

امام فرمود: وقتی سرت را تراشیدی، آیا نیت کردی که از آلودگی‌ها و از گناهان بنی آدم پاک شده‌ای و از گناهانت بیرون آمدی همچون روزی که از مادر زاده شدی؟ گفت: نه.

امام فرمود: وقتی در مسجد خیف نماز خواندی، نیت کردی که جز از خدای متعال و گناهت نترسی و جز به رحمت خدا امیدوار نباشی؟ گفت: نه.

امام فرمود: آنگاه که قربانی‌ات را سربریدی، آیا نیت کردی که با تمسک به حقیقتِ ورع و پرهیزکاری گلوی طمع را ببری و از ابراهیم علیه السلام، که فرزندش و میوه دلش و گل قلبش را به قربانگاه آورد و آن را سنتی برای آیندگان و وسیله‌ای برای تقرب به خداوند برای نسل‌های بعد قرار داد، پیروی کنی؟ گفت: نه.

امام فرمود: چون به مکه بازگشتی و «طواف افاضه» کردی، آیا نیت کردی که از رحمت خدا کوچ کرده به طاعت او بازگردی و به دوستی او چنگ زده و واجبات الهی را ادا کرده‌ای و به خدا نزدیک شده‌ای؟ گفت: نه.

امام فرمود: پس نه به منا رسیده‌ای، نه سنگریزه پرتاب کرده‌ای، نه سرت را تراشیده‌ای، نه اعمال حج خود را انجام داده‌ای، نه در مسجد خیف نماز خوانده‌ای، نه «طواف کوچ» به جا آورده‌ای و نه به قرب خدا رسیده‌ای!

برگرد! زیرا تو حج بجا نیاورده‌ای!

ص: ۸۴

فَطْفِقَ الشَّيْئُ يَبْكِي عَلَى مَا فَرَطَهُ فِي حَجِّهِ، وَمَا زَالَ يَتَعَلَّمُ حَتَّى حَجَّ مِنْ قَابِلٍ بِمَعْرِفِهِ وَيَقِينٍ. (۱)

سپس شبلی سخت به گریه افتاد و از اینکه نتوانسته حج را آنگونه که هست بشناسد و مناسک حج را عارفانه انجام دهد از شدت ناراحتی به خود پیچید و از آن پس به دنبال فراگیری اسرار و معارف حج بود تا بتواند حج سال بعد را از روی شناخت و یقین به جای آورد.

ختم قرآن

قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:
تَسْبِيحُهُ بِمَكَّةَ أَفْضَلُ مِنْ خَرَاكِ الْعَرَاقَيْنِ يُنْفَقُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَقَالَ: مَنْ خَتَمَ الْقُرْآنَ بِمَكَّةَ لَمْ يَمُتْ حَتَّى يَرَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَيَرَى مَنْزِلَهُ فِي الْجَنَّةِ. (۲)

امام سجاد علیه السلام فرمود:
ثواب سبحان الله گفتن در مکه بالاتر از انفاق

۱- مستدرک الوسائل: ۱۰/۱۶۶

۲- تهذیب الأحکام: ۵/۴۶۸/۱۶۴۰

ص: ۸۵

مالیات عراقین در راه خداست، و نیز فرمود: هر کس در مکه قرآن را ختم کند، نمی‌میرد مگر آنکه رسول خدا صلی الله علیه و آله را می‌بیند، و جایگاه خویش را در بهشت مشاهده نماید.

وداع با کعبه

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَخْرُجَ مِنْ مَكَّةَ وَتَأْتِيَ أَهْلَكَ فَوَدِّعِ الْبَيْتَ وَطُفْ بِالْبَيْتِ أُسْبُوعًا. (۱)

معاویة بن عمّار گوید:

امام صادق علیه السلام فرمود:

هنگامی که خواستی از مکه خارج شوی و به سوی خانوادهاات برگردی، پس با کعبه وداع کرده و هفت بار گرد کعبه طواف کن

....

نشانه قبولی

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ:

آيَةُ قَبُولِ الْحَجِّ تَزُكُّ مَا كَانَ عَلَيْهِ الْعَبْدُ مُقِيمًا مِنَ الذُّنُوبِ. (۲)

۱- کافی: ۴ / ۵۳۰ / ۱

۲- مستدرک الوسائل: ۱۰ / ۱۶۵

ص: ۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

نشانه قبولی حج آن است که گناہانی را که قبلاً انجام می‌داده، ترک کند.

نورائیت حج

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

الْحَاجُّ لَا يَزَالُ عَلَيْهِ نُورُ الْحَجِّ مَا لَمْ يَلْمَ بِذَنْبٍ. (۱)

امام صادق علیه السلام فرمود:

حج گزار تا زمانی که به گناه آلوده نشده نور حج را پیوسته دارا خواهد بود.

نیت بازگشت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ:

مَنْ أَرَادَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ فَلْيُؤَمِّمْ هَذَا الْبَيْتَ، وَمَنْ رَجَعَ مِنْ مَكَّةَ وَهُوَ يَنْوِي الْحَجَّ مِنْ قَابِلِ زَيْدٍ فِي عُمْرِهِ. (۲)

۱- کافی: ۴ / ۲۵۵ / ۱۱

۲- من لا يحضره الفقيه: ۲ / ۱۴۱ / ۶۴

ص: ۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

هر کس دنیا و آخرت می‌خواهد آهنگ زیارت این خانه کند و کسی که از مکه بازگردد و قصد داشته باشد سال بعد نیز بیاید، عمرش طولانی می‌شود.

کمال حج

قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

«إِذَا حَجَّ أَحَدُكُمْ فَلْيُحْتِمِ حَجَّهُ بِزِيَارَتِنَا لِأَنَّ ذَلِكَ مِنْ تَمَامِ الْحَجِّ». (۱)

امام صادق علیه السلام به «اسماعیل بن مهران» فرمود:

هنگامی که یکی از شما حج انجام دادید، باید حج خود را با دیدار ما پایان دهید، زیرا این [از شرایط] کامل شدن و تمام شدن حج است.»

زیارت رسول خدا صلی الله علیه و آله

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ:

مَنْ حَجَّ فَرَارَ قَبْرِي بَعْدَ مَوْتِي كَانَ كَمَنْ

ص: ۸۸

زارنی فی حیاتی. (۱)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: کسی که حج گزارد و پس از مرگ من به زیارت قبر من بیاید، مانند آن است که مرا در حال زنده بودن زیارت کرده است.

حج همراه با پیامبر

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

إِنَّ زِيَارَةَ قَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ تَعْدِلُ حَجَّةً مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَبْرُورَةً. (۲)

امام باقر علیه السلام فرمود:

همانا زیارت قبر رسول خدا صلی الله علیه و آله برابر با یک حج مقبول همراه با آن حضرت است.

زیارت عاشقانه

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ:

مَنْ جَاءَنِي زَائِرًا لَا يَعْمَلُهُ حَاجَةً أَلَّا زِيَارَتِي، كَانَ حَقًّا عَلَيَّ أَنْ أَكُونَ لَهُ شَفِيعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (۳)

۱- معجم الاوسط طبرانی: ۳ / ۳۵۱ / ۳۳۷۶

۲- وسائل الشیعه: ۱۴ / ۳۳۵ - کامل الزیارات: ۴۷

۳- معجم الکبیر طبرانی: ۱۲ / ۲۲۵ / ۱۳۱۴۹

ص: ۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

هرکس به زیارت من بیاید، و کاری جز زیارت من نداشته باشد، سزااست که من او را روز قیامت شفاعت کنم.

مأموریت فرشتگان

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ:

خَلَقَ اللَّهُ تَعَالَى لِي مَلَكَئِينَ يَرُدَّانِ السَّلَامَ عَلَيَّ مِنْ شَرْقِ الْبِلَادِ وَغَرْبِهَا، أَلَا مَنْ سَلَّمَ عَلَيَّ فِي دَارِي فَأَنِي أَرُدُّ عَلَيْهِ السَّلَامَ بِنَفْسِي. (۱)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

خداوند تعالی برای من دو فرشته خلق فرموده که هرکس از شرق و غرب بر من سلام کند و درود فرستد، پاسخ آنان را می دهند. مگر کسی که در خانه من، به من سلام دهد که خود، جواب سلام او را می دهد.

نماز در مسجد النبی صلی الله علیه و آله

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ:

صَلَاةٌ فِي مَسْجِدِي هَذَا تَعْدِلُ عِنْدَ اللَّهِ عَشْرَةَ آلَافِ صَلَاةٍ فِي غَيْرِهِ مِنَ الْمَسَاجِدِ

ص: ۹۰

إِلَّا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ فَإِنَّ الصَّلَاةَ فِيهِ تَعْدِلُ مِائَةَ أَلْفِ صَلَاةٍ. (۱)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

نماز در مسجد من برابر است با ده هزار نماز در مساجد دیگر جز مسجدالحرام، که نماز در آن یک صد هزار رکعت ثواب دارد.

باغ بهشتی

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ:

مَا بَيْنَ قَبْرِي وَ مِثْبَرِي رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ، وَ مِثْبَرِي عَلَى تَرْعِهِ مِنْ تَرْعِ الْجَنَّةِ. (۲)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

میان قبر من و منبر من باغی از باغ‌های بهشت است و منبر من بر دریچه‌ای از دریچه‌های بهشت است.

سلام بر فاطمه

یزید بن عبدالملک از پدرش شنیده که جد او گفته است:

بر حضرت فاطمه زهرا علیها السلام وارد شدم. آن حضرت بر

۱- کافی: ۴/۵۵۶/۱۱- ثواب الاعمال: ۱/۵۰

۲- کافی: ۴/۵۵۴/۳

ص: ۹۱

من سلام کرد، سپس فرمود:

چه چیزی سبب شده به اینجا بیایی؟

عرض کردم: درخواست برکت.

قَالَتْ: أَخْبَرَنِي أَبِي وَهُوَ ذَا هُوَ أَنَّهُ مَنْ سَلَّمَ عَلَيْهِ وَعَلَى ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ أَوْجَبَ اللَّهُ لَهُ الْجَنَّةَ.

فاطمه علیها السلام فرمود: پدرم به من خبر داد که هر کس بر او و بر من سه روز سلام دهد، خداوند بهشت را بر او واجب گرداند.

قُلْتُ لَهَا: فِي حَيَاتِهِ وَحَيَاتِكَ قَالَتْ نَعَمْ وَبَعْدَ مَوْتِنَا. (۱)

از آن حضرت پرسیدم: در حیات ایشان و شما؟

پاسخ فرمود:

آری و پس از مرگ ما.

سلام بر امامان

قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ، وَنَظَرَ النَّاسَ فِي الطَّوَافِ قَالَ:

أَمْرُوا أَنْ يَطُوفُوا بِهَذَا ثُمَّ يَأْتُونَا

ص: ۹۲

فَيَعْرِفُونَا مَوَدَّةً نَهْمُ ثُمَّ يَعْرِضُوا عَلَيْنَا نَصْرَهُمْ». (۱)

«امام باقر علیه السلام در حالی که مردم را در حال طواف می‌نگریست فرمود:

به آنان فرمان داده شده تا در اینجا [و گرد کعبه] طواف کنند، سپس نزد ما آمده، دوستی و محبت و نیز نصرت و یاری خود را به ما اظهار و عرضه نمایند.»

سلام بر شهیدان

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

إِنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ كَانَتْ تَأْتِي قُبُورَ الشُّهَدَاءِ فِي كُلِّ غَدَاةٍ سَبَّتِ فَتَأْتِي قَبْرَ حَمْزَةَ وَتَتَرَحَّمُ عَلَيْهِ وَتَسْتَغْفِرُ لَهُ. (۲)

امام صادق علیه السلام فرمود:

حضرت فاطمه علیها السلام هر صبح شنبه به زیارت قبر حمزه می‌آمد و برای او طلب رحمت و آمرزش می‌کرد.

۱- مستدرک الوسائل: ۱۰ / ۱۸۹

۲- تهذیب الاحکام: ۱ / ۴۶۵ / ۱۶۸

ص: ۹۳

زیارت امامان

قال الرضا عليه السلام:

انَّ لِكُلِّ امَامٍ عَهْدًا فِي عُنُقِ اَوْلِيَائِهِ وَشِيعَتِهِ وَاَنَّ مِنْ تَمَامِ الوَفَاءِ بِالْعَهْدِ وَحُسْنِ الْاَدَاءِ زِيَارَةُ قُبُورِهِمْ فَمَنْ زَارَهُمْ رَغْبَةً فِي زِيَارَتِهِمْ وَتَضَدِيقًا بِمَا رَغَبُوا فِيهِ كَانَ اَتَمَّتُهُمْ شُفَعَائُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ! (۱)

امام رضا عليه السلام فرمود:

برای هر امامی به گردن دوستان و پیروانش تعهدی است، که وفای کامل به آن عهد، زیارت قبور آنها است، پس هر کس از روی عشق و علاقه، و با پذیرش آنچه آنان در پی آن بودند، قبور آنان را زیارت کند، پیشوایانشان نیز روز قیامت آنها را شفاعت می‌کنند.

نماز در قبا

قال رسول الله صلى الله عليه و آله:

الصَّلَاةُ فِي مَسْجِدِ قُبَاءَ كَعُمْرَةٍ. (۲)

۱- کافی: ۴/ ۵۶۷

۲- سنن ترمذی: ۲/ ۱۴۵ / ۳۲۴.

ص: ۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

نماز در مسجد قباء مانند انجام عمره است [پاداش عمره دارد].

رفتار با مسلمانان دیگر کشورها

زَيْدُ الشَّحَامُ عَنِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، أَنَّهُ قَالَ:

«يَا زَيْدُ خَالِقُوا النَّاسَ بِأَخْلَاقِهِمْ صِيَلُوا فِي مَسَاجِدِهِمْ وَعُودُوا مَرْضَاهُمْ وَأَشْهَدُوا جَنَائِزَهُمْ وَإِنْ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَكُونُوا الْأَيْمَةَ وَالْمُؤَذِّنِينَ فَافْعَلُوا فَإِنَّكُمْ إِذَا فَعَلْتُمْ ذَلِكَ قَالُوا هَؤُلَاءِ الْجَعْفَرِيُّ رَحِمَ اللَّهُ جَعْفَرًا مَا كَانَ أَحْسَنَ مَا يُؤَدَّبُ أَصْحَابَهُ وَإِذَا تَرَكْتُمْ ذَلِكَ قَالُوا هَؤُلَاءِ الْجَعْفَرِيُّ فَعَلَ اللَّهُ بِجَعْفَرٍ مَا كَانَ أَسْوَأَ مَا يُؤَدَّبُ أَصْحَابَهُ» (۱)

«امام صادق علیه السلام فرمود:

ای زید، خود را با اخلاق ایشان تطبیق داده، رفتاری خوب با آنان داشته باشید، در مساجد آنها نماز بگذارید، بیمارانشان را عیادت کنید، در تشییع جنازه آنان حاضر

۱- وافی: ۱۸۲/۲- من لا یحضره الفقیه: ۳۸۳/۱

ص: ۹۵

شوید، و اگر بتوانید امام جماعت یا مؤذن آنان باشید، چنین کنید، زیرا اگر چنین رفتار کنید گویند: اینها جعفری (و پیروان جعفر بن محمد علیه السلام) اند، خداوند جعفر را رحمت کند، چه خوب یاران خود را تربیت کرده است. و اگر چنین رفتار نکنید، گویند اینها جعفری هستند خداوند با جعفر چنان کند، یارانش را چه بد تربیت کرده است!!»

استقبال از حاجیان

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

«كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ يَقُولُ: يَا مَعْشَرَ مَنْ لَمْ يَخِجْ اسْتَبْشِرُوا بِالْحَاجِّ وَصَافِحُوهُمْ وَعَظِّمُوهُمْ فَإِنَّ ذَلِكَ يَجِبُ عَلَيْكُمْ تَشَارِكُوهُمْ فِي الْأَجْرِ». (۱)

امام صادق علیه السلام فرمود:

علی بن حسین - درود خدا بر آن دو باد - پیوسته می فرمود:

ای کسانی که به حج نرفته‌اید، به استقبال حاجیان بشتابید و با آنان دست بدهید و آنان را بزرگ بدارید که این بر شما واجب است و در پاداش آنان شریک خواهید شد.»

پادش کتک به خانواده حاجیان

قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

مَنْ خَلَفَ حَاجًّا فِي أَهْلِهِ وَ مَالِهِ كَانَ لَهُ كَأَجْرِهِ حَتَّى كَأَنَّهُ يَسْتَلِمُ الْأَحْجَارَ. (۱)

امام زین العابدین علیه السلام فرمود:

کسی که در نبود حاجی، به خانواده و مال او رسیدگی می‌کند، پاداشی همانند او دارد، تا آنجا که گویی سنگ‌های [کعبه] را لمس کرده است.

گوارایتان باد

عَنْ يَحْيَى بْنِ يَسَارٍ قَالَ:

حَجَجْنَا فَمَرَرْنَا بِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ:

«حَاجُّ بَيْتِ اللَّهِ وَ زُورَ قَبْرِ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ شِيعَةِ آلِ مُحَمَّدٍ هَبْنِيئًا لَكُمْ». (۲)

یحیی بن یسار گوید:

حج گزارده، سپس به امام صادق علیه السلام برخورد کردیم، آن حضرت فرمود:
حاجی خانه خدا و زائر قبر پیامبر صلی الله علیه و آله و شیعه آل محمد گوارایتان باد.»

۱- محاسن: ۱/۱۴۷/۲۰۶- وسائل الشیعه: ۱۱/۴۳۰

۲- کافی: ۴/۵۴۹

درباره مرکز

بسم الله الرحمن الرحيم

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)

با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیفزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند

بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهل بیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف: دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیت های گسترده مرکز :

الف) چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب) تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن همراه

ج) تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما، انیمیشن، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و ...

د) ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی

دیگر

ه) تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و) راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)

ز) طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ...

ح) همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند

مسجد جمکران و ...

ط) برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه
 ی) برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضور و مجازی) در طول سال
 دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان
 تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت: ۲۳۷۳ شناسه ملی: ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی:
www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳-۲۳۵۷۰۲۳ (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور
 کاربران (۰۳۱۱)۲۳۳۳۰۴۵

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده ولی
 جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل
 و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق
 روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایند انشاءالله.

شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳، شماره کارت: ۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳ و شماره حساب شبا: IR۹۰-۰۱۸۰-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۶۲۱
 ۵۳-۰۶۰۹ به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان - خیابان مسجد سید
 ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام - هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنت غیبت ما، او را از ما جدا کرده
 است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می فرماید: «ای بنده بزرگوار
 شریک کننده برادرش! من در کرم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است،
 هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلى الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست تر می داری: مردی
 اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می رسانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از
 پیروان ما را دارد، اما تو دریچه ای [از علم] را بر او می گشایی که آن بینوا، خود را بدان، نگاه می دارد و با حجت های خدای متعال،
 خصم خویش را ساکت می سازد و او را می شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رها کردن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی گمان، خدای متعال می فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی
 همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش
 از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند
 آزاد کردن بنده دارد».

مرکز تحقیقات و ترجمه

اصفهان

گامگاه

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

